ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 578 — ՊՈԼԻՍ, ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, 1898 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 14-26 — 10 ՃԷՄԱԶԻՈՒԼ-ԷՎ. 1316 — 14 ԷՅԼՈՒԼ 1314 — Բ. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 578

«بوزانتيون»
ارمنيجه يومى وسياسى غزته. صاحب امتياز و مدير مسئول
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره خانه سى باب عالى جاده سنده ٢٣-٢٥ نومرولى
دائره مخصوصه ده در

20 ՓԱՐԱՅ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱՅ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23-25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՎԻՃԱԿ ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴՐՈՑ

Տրէյֆիւսի Տոսիէ.—Նեղոսի Հարցը.—Մայրցեզները.—Դեսպանախորհուրդը.—Չինական աւերմունքը:

Աշխարհածանօթ դատին վերաքննութիւնն իրօք տեղի պիտի ունենա՞յ. եթէ տեղի ունենայ, նորագոյն յայտնութիւնք ո՞ր աստիճան պիտի ազդեն Ֆրանսայի ներքին քաղաքականութեան վրայ մասնաւորապէս և արտաքին քաղաքականութեան վրայ ընդհանրապէս: Ասոնք են, կամ գրեթէ, գլխաւոր հարցումները ներկայ կնճռոտ պարագաներուն մէջ՝ ուրցմէ կ'անցնի Ֆրանսա: Լրտեսութեան եղեռնապարտ գործով, որ ինչքան եպերելի՝ այնքան ալ անծանօ՞թ չէ ամէն երկիրներու քաղաքական պատմութեան մէջ, ամբաստանուած, դատի քաշուած և դատապարտուած սպայ մը այսօր կ'սպառնայ ա՛յնպիսի յուզումներու մատնել երկիր մը որ կորսնցնէ իր քաղաքային հաւասարակշռութիւն, ու հասնի անակնկալ վտանգներու եզրը: Տրէյֆիւս իրաւ մեղաւո՞ր է, սպայակոյտէն ոմանք մօտէն կամ հեռուէն գործակցա՞ծ են ազգային պաշտպանութեան նուիրական գործը փճացնելու վատ մեքենայութեանց: Հայրենասէր Ֆրանսայի համար իրաւցնէ այս անառելի առեղծուածը պիտի գրգռէր միտքերն, և ազգային կեանքին մակերևոյթին վրայ յարուցանէր սոսկալի եռուզեղ մը՝ հետեւանքներով լի: Ֆրանսայի ամէնէն սիրուն զաւակն իր Բանակն էր. 28 տարիներու համբուրուած բոլոր խնայողութիւնք առանց հաշուելու ծախսուեցան անոր համար, և հիմա տարակոյս կ'ծագի թէ անոր գլխաւոր ներկայացուցիչներն Հայրենիքը կը մատնեն. այս անողորմ կասկած անշուշտ պիտի գրգռէր Ֆրանսացիէն շատ նուազ դիւրագրգիռ ժողովուրդ մ'անգամ: Ստուարաթիւ Ֆրանսացիներ ա՛յնքան քիչ կ'տարակուսէին այս մասին՝ որ վերաքննութեան խօսքն անգամ լսել չէին ուզեր. անհատական ոճիր մը միայն նկատելով հրեայ Տրէյֆիւսի արարքը, բանակն ազատուած ենթադրելու պատրաստականութիւնը, զոր կ'յայտնէին սակաւաթիւ Ֆրանսացիք, ընդհանուր դժգոհութիւն յառաջ կ'բերէր Ֆրանսայի մէկ ծայրէն միւսը: Այսպէս, լոկ հայրենասիրական շարժառիթներով էր որ վերաքննութիւնն անարդար և ապուշ գործողութիւն մը համարուած էր յաչս շատերուն: Բայց յետնագոյն յայտնութիւններէն, հայրենասէր համարուած դեր-գնդապետի մը անձնասպանութեամբը զօրացած և հաստատուած հակազդեցութեամբ մը դարձեալ հայրենասիրական շարժառիթներ երեւան ելան, ճշմարիտ պատճառը գտնելու համար այն անյուսալի փոթորիկին՝ որ այսքան անգթօրէն կ'ցնցէ Ֆրանսացի ժողովուրդը: Գործին մանրամասնութիւնք հետզհետէ զարմանալի երեւոյթներ կ'առնեն, սպաներու կարգ ըստ կարգ հրաժարումներն ու փախուստներն, ամէնէն արժանաւորներէն և հաստատուն սիւներ կարծուողներուն տժգոյն յայտարարութիւնք, անկապակից և զիրար ջրող հակասութիւնք սոսկալի և կատաղի կերպով հեղնական համեմատութիւններ տուին խնդրոյն: Եւ բովանդակ ֆրանսական հայրենիքն այսօր կ'չարչարուի անծանօթ դատի մը յառաջ բերած ջղաձգութիւններով: Հանրապետութեան թշնամի տարրերը կ'զօրանան, յուսաբեկ Միապետականք, անմխիթար Պուլանժէականք, ծայրայեղ Ընկերվարականք իրենց ակնդրոյր վերադարձած կ'ենթադրեն, Հանրապետութեան ծոցին մէջ այսքան անխոստովանելի ոճիրներու ծանօթ կամ անծանօթ որջն հեռուէն յաղթական մատնանիշ ընելով: Եթէ Սատանայի կղզին աքսորելոյն դատն իսկ չկարենար լուսաբանել հանրապետական արդարութիւնն, հապա ի՞նչ պէտք է յուսալ անոնցմէ Հայրենիքին սպառնացող գերագոյն վտանգին առջեւ. սահմանադրական սատուկ կարի մը առաւել կամ նուազ մօտաւոր սպառումի մշտաւանդին տակ ընկճուող ու ըստ այնմ մ'ըստ մտածող Ֆրանսա ի՞նչ յոյս կրնայ դնել Հանրապետութեան վարիչներուն ու անոնց հրամայած բանակներուն վրայ: Այս խորհրդածութիւններն են որ կ'արինեն ճշմարտապէս հայրենասէր Ֆրանսացոց սիրտն. անոնք գիտեն թէ Տրէյֆիւս վերջապէս յանցաւոր է, բայց ի՞նչ են սա՝ երկրորդական դժուարակնճիռն պարագաներն՝ որք ամէնէն աղտոտ և կանխամտածուած ոճիրներու ձեռք կուտան լոկ դատական գործի մը: Վերաքննութիւնն, որքան ալ անխուսափելի կ'թուի, դիւրաւ չպիտի կատարուի. զօրաւոր հակառակորդ տարրեր կան, մանաւանդ բանակին այժմեան լուռ ու մունջ կացութիւնը կ'սարսափեցնէ շատերն այն Ֆրանսացիներէն՝ որք անորոշ նախազգացում մ'ունին թէ այդ ույժ ի՛նչեր կրնայ ընել ծայրայեղ գրգռման միջոցին: Կրնայ պատահիլ որ վերաքննութիւնն որոշելու պաշտօն ունեցող դատական Ցանձնաժողովը, յետ քննութեան, անտեղի համարի այդ կրկին գործողութիւնը. վասնզի կարծողներ կան թէ բանակին պետերն ալ արդէն այդ տեսակ որոշման կ'սպասեն, և որուն համար ճնշում պիտի բանեցնէ նաև, կ'ըսուի, Հանրապետութեան Նախագահն, որ Զիւրլէնէնի և Բավենեաքի համակարծիք կ'ենթադրուի:

Այսպէս թէ այնպէս, Տրէյֆիւսի խնդիրն իր մէջ ունի այնպիսի թունաւոր թարախ մը, որ կրնայ նոյնիսկ Եւրոպայի անդորրութիւնն ապականել:

*** Մի՛ կարծէք թէ Ֆաշոտայի գործը կարգադրուած կ'ըլլայ քանի մը լակոնիկ և հակասական հեռագրերու համեմատ: Ֆրանսա ոչ միայն պարպել չուզեր Ֆաշոտան, Անգլիացիներու առջև յանկարծ սունկի պէս բուսնող աժդահ խոչընդոտ, այլ կը պատրաստուի օգնական զօրք ղրկել երկրախոյզ Մառշանի՝ որուն կ'մօտենայ քայլ առ քայլ Օսմանեան յաղթական Քիչնէր փաշա: Տարակոյս չկայ որ Եւրոպայէն մինչև Ֆաշոտա տանող ճամբան աւելի երկայն է քան Քիչնէր փաշան Ֆաշոտայէն բաժնող միջոցը, սակայն Լ. Սալզպըրի պիտի թոյլատրէ՞ զարնել զՄառշան, երբ դեռ սադին դիւանագիտօրէն ամոքած չէ Ֆրանսան: Ենթադրելով նոյն իսկ որ Ֆաշոտան պարպեն Ֆրանսացիք, ասիկա պատճա՞ռ մ'է որ Նեղոսի խնդիրը մարի և Անգլիա անմրցակից տիրապետէ: Եթէ Ֆրանսացիք Ֆաշոտայէ դուրս ելնեն, Սուտանի և յարակից խնդիրն անշուշտ պիտի գրգռեն, և ո՞վ գիտէ թէ Ֆրանսայի քաղաքականութեան լրջօրէն նեցուկ չպիտի ըլլան Ռուսիա և Հաբէշստան: Ատով հանդերձ, Նեղոսի հովիտէն մինչև Բարեյուսոյ Գլուխն անընդհատ գիծ մը ունենալն Անգլիացիներուն համար ազգային ա՛յնքան կենսական պէտք մը նկատուած է որ մինչև իսկ ուրիշ կռիւ պիտի ընեն Ֆրանսայի՝ իրենց այս մեծ նպատակն ապահովցնելու համար:

*** Երկու շաբաթ է ի վեր Եւրոպական մամուլը կ'խօսի այն միջոցներուն վրայ որք պէտք է գործադրուին ծայրայեղները զսպելու համար: Կ'ըսուի թէ Իտալեան կառավարութիւնը մասնաւոր շրջաբերականով մը Պետութեանց ուշադրութիւնը պիտի հրաւիրէ այս խնդրոյ վրայ, և այժմէն խիստ անօրինութիւնք կ'ըլլան ամէն կարեւոր կեդրոններու մէջ՝ ծայրայեղները վտարելու, կամ շատ մօտէն հսկողութեան տակ առնելու համար: Ընկերային հաստատեալ կարգերուն թշնամեաց դէմ խորհուած միջոցներն յայտնի չեն տակաւին, և կ'կարծուի թէ ասոր համար ալ Դեսպանախորհուրդ մը պիտի գումարի: Ամէնէն աւելի ճնշում ի գործ կ'դրուի կամ պիտի դրուի Զուիցերիոյ վրայ որ իր ազատ երկիրն Անիշխանականներու բոյն մը դարձնել'է զգուշանայ:

*** Հարկաւ տակաւին մոռցուած չէ Զէնընկէցութեան մեծադղորդ առաջարկը զոր Ցարը դիւանագիտական աշխարհին առջեւ դրաւ: Նախ բարեմտօրէն ընդունուած այդ առաջարկ հետզհետէ զանազան խնդիրներ հանեց մէջտեղ, որոց գլխաւորն է Ֆրանսական մասնակցութեան կերպն ու պայմանները: Ալզաս-Լօռէնի խնդիրն երեւան եկաւ նորօրինակ թարմութեամբ, և ռուս աշխարհավարութիւնը փութաց հանդարտեցնել զՖրանսա, թէ երբեմն ֆրանսական և այժմ աւելի կամ նուազ ֆրանսախօս գաւառաց խնդիրը ռուս առաջարկին հետեւանօք չի թաղուիր: Պետութեանց մեծ մասը պատասխանեց Նիքոլա Բ.ի հրաւէրին, բայց պայմաններ դնելով: Երբեմն Զինակցութիւնն, որ առաւելապէս դիրք մը պիտի ունենայ անշուշտ Խաղաղութեան համար գումարելի Վեհաժողովին մէջ, պայման կ'դնէ բոլոր ներկայ սահմանները պահել պահպանել, խնդիր չյուզել ընդհանուր աշխարհավարութեան նիւթական մասերուն համար, այլ անուշիկ խօսիլ միայն, պղատոնական յայտարարութիւններ ընել միայն ի նպաստ ընդհանուր մարդկութեան արուեստներու զարգացման, ևն. ևն.:

*** Չինական առեղծուածին լուծումը դժուարացնող նոր բառ մ'ալ աւելցաւ: Չինաց կայսեր մահուան լուրը բերաւ հեռագիրը: Պարագաները չգիտենք: Այս դէպք ի՛նչ փոփոխութիւն յառաջ պիտի բերէ Պետութեանց քաղաքականութեան վրայ հանդէպ Չինաստանի: Անգլիոյ և Ռուսիոյ առկախ բանակցութիւնք ի՛նչ նոր երեւոյթ պիտի առնեն այս մահուամբ, որ ա՛յնքան շուտ կ'յաջորդէ Լի-Հունկ-Ջանկ լիազօր Փոխարքային՝ Մայր-Կայսրուհիին մտերմին՝ պաշտօնանկութեան վճռական լուրին: Բայց Շբթ. օրուան հեռագիր մ'ըսաւ թէ կայսեր մեռնելուն հետ մէկտեղ Լի-Հունկ-Ջանկ նորէն պաշտօնի անցաւ, Մայր-Կայսրուհիին հետ մէկտեղ: Բախտի ի՛նչ զարմանալի, ի՛նչ շուտափոյթ փոփոխումներ այս խրախնէ «Հազար ու մէկ գիշերներու» երկրին մէջ: Աւելի վերջին հեռագիր մ'ըսաւ թէ Չինու Վեհապետն ողջ է, բայց գործերը թողած է իր մօր և անոր մտերմին: Այս դէպքեր ի՛նչ նշանակութիւն պիտի ունենան Չինաստանի ներքին քաղաքականութեան վրայ ալ: Խնդիրներ՝ որք նոր և հրատապ այժմէութիւն մը կուտան ծայրագոյն արեւելեան խնդրոյն: Ազդեցութեանց շրջանակներն հետզհետէ կ'լայննան, կ'ընդարձակուին և նեղ գօտի մը կ'ձեւացնեն Բեքինի Արքունեաց մօտ: Ռուսական և անգլիական գործակատարք, Մ. Բավլով և Սըր Քլօտ Մաքտոնալտ ամէն ժամանակէ աւելի ժիր կ'երեւին իրենց գործին մէջ և իրարու դէմ: Լի-Հունկ-Ջանկի պաշտօնանկութեան Ռուսիա առերեւոյթս անտարբեր կ'մնար, կաշառակեր Փոխարքային ձեռամբ իր ամէն դիտումներն իրագործած ըլլալով արդէն: Բայց վերջին ժամուն, իրերը դարձեալ ռուսական դիտումներուն կը ժպտին: Օսմանեան յաղթութիւնը վայրկեան մը ամէն բան մոռցուց Անգլիոյ, և Նեղոսի մեծ խնդիրը կ'սպառնայ ծագիլ, այս անգամ թերեւս չինական հարցը մոռցնել տալու սարսափելի զօրաւոր կերպով: Ճափոնի Վարչապետ Իթօ մարքիզին Բեքին ուղեւորիլն ու գտած սիրալիր ընդունելութիւնը չինաճափոնական զինակցութեան մը հեռապատկերը կը նկատուի ոմանց կողմէ՝ ընդ թեւարկութեամբ Մեծին Բրիտանիոյ: Ճափոնի վերջին կարգադրութիւններէն մեծ բան մը չհասկցաւ, մանաւանդ թէ Ուէյ-Հայ-Ուէյի նաւահանգիստն ալ պարպելու սպառնացաւ ի շահ Անգլիոյ: Այս յուսախաբութիւն արդեօք բաւական համոզիչ փաստ մը չէ՞ այն կուսակցութեան ձեռքն որ Ճափոնի մէջ կ'ջատագովէ հանապազ Չինու հետ մերձեցում մը կամ Դեղին Ցեղերուն եղբայրակցութիւնն, Եւրոպայի Պետութեանց յաւակնութիւններուն առաջքն առնելու համար:

ԳՐԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԴԱՒԻԹ ԴՐԵԱՆՑ

Բ. [*]

Տէլիժանի ցօղաթուրմ եւ լուսաւոր պարտէզին մէջ կ'պտտէի անցեալ շաբթու երեկոյ մը, ընկերակցութեամբ տիկնանց և տաղանդաւոր դաշնակահար Օր. Ա. Կօլմանեանի. քաղաքներու երաժշտական խումբը կ'ածէր Կլինքայի Ջօյզն կեանքը. յիշողոք կ'վայելէի այն տեսակ մը անսահ հաճոյքն որ ամբողջ էութիւնդ կ'գրաւէ քրքմնուշ բուրումներուն չար չար եղեւիններու, կենսահիւթ ռետինին, բնութեան տարրերուն անուշիկ ներդաշնակութեան առջեւ, երբ մէկէն Աբէլեան, դերասանական խմբէն, կը մօտենայ մեզ և «Իմացա՞ք, Թուրեանին կաթուած իջեր է» կ'ըսէ և կ'հեռանայ: Այդ լուրը շանթի նման հարուածեց մեզ. ալ մոռցանք երաժշտութիւնը, բազմութիւնն և ինչ որ մեզ կ'հմայէր: Ամէն մին իր գիտցածը կ'պատմէր. դժբախտ դերասանին մասին, անոր յաջողութիւնները, տեսարանին վրայ տարած յաղթանակներն և մանաւանդ նշանաւոր քամիքներու յատուկ բեմին վրայ յանպատրաստ ներշնչումները: Պարոնեանի Պաղտասար Աղբարին մէջ իր աննման թիփիք կերպարանքը, դէմքը մինչեւ յօնքերն իջեցուցած, գաւազանի ձեւերը, միամիտ մարդու նայուածքը, փաստաբանին ափը դրամը տուած ժամանակ իր կախծոտ եւ վարանոտ շարժումները, նպատակին հասնելու համար խղոտ քաշին երկրորդ անգամ բանալն, այդ ամենը Դրեանցը տեսնողին վրայ անմոռանալի տպաւորութիւն թողած է. իսկ Տօ՞ կէլէռբ՞ն, ուր Դրեանց իր դերն ըրաւ անցեալ տարի, և կեանքն, ուր բժշկի դերին մէջ անհման էր: Կաթուածէն քանի մը օր վերջը, մահուան գոյժն ա՛լ աւելի նշանակելի կ'ընէ Դրեանցի կարեւորութիւնը մեր հայ բեմին վրայ, և կորուստ այնքան կսկծալի որ յաջորդ չի թողուր իր կատակախաղի անբռնազբօսիկ յատկութիւններովը: Եթէ Ֆրանսական բեմին ծառայէր, Քօքըլէն կրտսեր մը կ'ըլլար: Բայց մեր հայ հասարակութիւնն ո՛րքան քիչ գիտէ գնահատել իր արհեստագէտներն, այնքան ալ քիչ կը վարձատրէ զանոնք: Ապացո՞յց կ'ուզէք: Դերասաններու ի նպաստ ներկայացումներու ժամանակն էր: Մէն մի դերասան ունէր իր աջակիցներն, որոնք կանխաւ կ'հաւաքէին գումարներ, և ներկայացման երեկոյին կ'շնորհէին հանդիսաւոր կերպով: Եղան այնպիսիներ, նոյն իսկ երկրորդական տեղ գրաւողներ, որոնք մինչեւ հազար րուպլի վարձատրութիւն ստացան, առանց հաշուելու զանազան նուէրներ: Իսկ երբ կարգն եկաւ Դրեանցի, կարծես դժբախտութիւնն ալ միասին կ'ընթանար, կամ ինք այնքան անհոգ և անփոյթ էր որ ամենածիծաղելի արդիւնք մը յառաջ բերաւ իր Նպաստը: Իրեն համար ոչ ոք կանխամտածութիւն ունեցած էր հաւաքում մ'ընել. և յետոյ, Դրեանց կ'ընտրէ այնպիսի խաղ մը, Կալզորուած Թագաւորն, և ապա ներկայացումը տեղի կ'ունենայ այնպիսի մեծ պարահանդէսի մը երեկոյին, որ թատրոնը բոլորովին դատարկ էր և վարձատրութիւնն ու նուէրներ գրեթէ աննշան կ'ըլլան: Բախտէն հալածուած մ'էր Դրեանց. դերասանական կեանքն սկսաւ 18 տարեկանին, և մինչեւ իր 60 տարուան վերջին շունչն յուսախաբութեանց անծայր շարքն է որ Դրեանց տարաւ կատարեալ ստոյիկեան ոգւով մը: Հուսկ յետոյ կարծես թէ բախտը կ'ժպտէր իրեն երբ Կովկաս հաստատուեցաւ. բայց հոս ալ նոյն վիճակն է, նոյն անբախտութիւնն որ իր կաչէէն անբաժան ընկերն եղաւ: Յառաջիկայ եղանակին կ'պատրաստուէր նոր ուժով մը, նոր յոյսերով և նոր խաղերու թարգմանութիւններով. բայց, եղո՜կ, այդ ամբողջն իր հետ կ'տանի մեր անդունդական քամիքը: Իր կեանքին մէջ քիչ անգամ առիթ ունեցած էր բարկանալու. ես միայն անգամ մը ականատես եղայ իր ցասումին: Տաճկահայ երիտասարդներու համախմբման սիրական տեղն էր Կրանդ Օթէլն, Օր.ք Ֆէլէքեաններու սենեակը: Հոն կ'մոռնայինք մեր պանդխտութիւնը. խինդ, ծիծաղ, կատակ, սրամտութիւն, ինչ որ կ'ուզես կատարեալ էր այդ խուցին մէջ: Լեզուներու բաբելոնեան խառնակութիւն մը կ'տիրէր հոն. բազմալեզու զարգացած դերասանուհի երկու քոյրերն ամէնուն հետ կ'կատակաբանէին. Պոլսական յիշատակները կ'արթնցընէինք. մեզ մեր մէջն առիթը չէինք փախցներ Կովկասահայերը խծխծելու, քիչ մ'ալ վրանին խնդալու: Երբեմն այս վերջիններն ալ հոն կ'գտնուէին, և ահա՛ վիճաբանութիւն մ'է որ կ'սկսէր, որ կ'վերջանար Մարիի սրամիտ մէկ խօսքովը, մէկ քահքահովը: Երեկոյ մը կրկին գացած էի հոն. տեսայ որ դերասանները ժողվուեր են, գլխաւորաբար Պոլսեցիք, Սիրանոյշն ալ իր քովի սենեակէն երբեմն երբեմն կ'երթար կուգար: Ամէնուն դէմքը կարմրցեր, բարկութիւնն ընդհանուր էր. բառերը կ'սուրային օդին մէջ, Դրեանց ամէնէն աւելի կատաղի էր: Նստած տեղն անհանդարտ լերկ դէմքը կասկարմիր կտրած, խռպոտ ձայնով մը կ'պոռչտար. կ'երեւէր թէ դէպքը բաւական կարեւոր էր որ կարողացեր էր Դրեանցի հանդարտութիւնը վրդովել, և այնքա՜ն զօրաւոր կերպով: Լեզուներն իրար կ'խառնէր Դրեանց, հայերէնը, տաճկերէնն, իտալերէն յիշոցները: Շատ կ'հետաքրքրուէի դիտելով միմոսական խորշերուն վրայ բարկութեան ծալքերն, որք յարաշարժ, ինչպէս միշտ իր դէմքն, հետզհետէ կ'բարդուէին: Վախցայ որ հոդ կաթուածի նման բան մը տեղի չունենայ: Պոռչտուքէն կ'հասկնայի որ խնդիրը նախկին դերասանուհւոյ մը մասին է, որ զինքն յանիրաւի վիրաւորեր է, ծանր լուտանք մը նետելով Դրեանցի երեսին: Ա՛լ համբերութենէ ելած, իր սրտին բեռն իր ընկերակիցներուն առջև կ'թափէր, որուն ես ալ ականատես ունկնդիր եղայ: Ինձ երբեք զարմանք չպատճառեց դերասանական կեանքի այդ դաւեշտական տեսարանը. վասն զի շատ և շատ սովորական և մեն միւսը դերասանող դարաւոր մեքենայութիւններու անծանօթ և ունկնդիրն եղեր էի մէկ տարուան միջոցին. բայց ինչ որ զարմանքս շարժեց, դերասանի մը, ան ալ Դրեանցի նման կեանքի ամէն ելեւէջներուն մէջ տապլըտուող փորձ դերասանի մը յուզումն էր: Այն որ կ'խաղար մարդուն զգացումներուն հետ, այն որ յուզումը խղդած էր իր սրտին մէջ, յանկարծ մեզ նման հասարակ մահկանացուի զգացումը, տկար ջիղերու, փափուկ յուզումներու տեսարանն հանդէս կ'բերէր: Այն ժամանակ կրկին գթայի խեղճ Դրեանցի վրայ, որ չեն խնայեր անոր 42 տարուան դերասանական կեանքին, չեն հասկցեր թէ այդ կոշտ մաշկին տակը կար սրտի բաբախում մը, նրբին փափկութիւն մը, դիւրազգած հոգի մը:

*** Երբ Ադամեան մեռաւ, իրեն հետ տարաւ կարծես Հայ Թատրոնին ոգին. որբացաւ մեր Բեմն եւ մինչեւ հիմա կ'կաղայ: Անոր կորուստ, կարողութիւնն այնքան մեծ էր, որ ի զուր ջանքեր կ'ըլլար տեսարան հանել երկրորդ Ադամեան մը: Այլ այն օրերէն ի վեր դադրած են ներկայացուելէ իրեն սիրական խաղերը: Դրեանց ալ մեռաւ, և ան ալ իր ճիւղին մէջ Ադամեան մը, հետը կ'տանի առանց յաջորդի զաւեշտախաղի ինքնածիր տաղանդը: Ադամեան ճանչցուեցաւ, մեծցաւ, հռչակուեցաւ Կովկասի մէջ: Ադամեան հիւանդութեան սերմերը քաղեց դափնիներու հետ միասին, նոյն Կովկասէն: Դրեանց ալ նմանապէս իր համբաւը շինեց Կովկասի մէջ. ծլաւ, աճեցաւ հոն, և վերջապէս հոն իր շրջանը փակեց: Որքան նմանութիւն կայ արուեստին մէջ, վախճանին մէջ, այնչափ ալ տարբերութիւն իրենց կեանքի ասպարէզին մէջ: Ադամեան խիզախ, խրոխտ և ինքնավստահ էր. Դրեանց հեզ, համբերող եւ միշտ վարանոտ. Ադամեան որքան կ'սիրէր դիտողութիւն, քննադատութիւն լսել, Դրեանց այնքան կ'նեղանար, կ'բարկանար երբ մէկն յանդգնէր իր խաղը քննադատել. բայց շատ քիչ կ'տեւէր իր ցասումն, շնորհիւ իր ստոյիկ բնութեան: Ինչ դեր որ տային, ամենահակառակ դերերը, ան առանց գանգատելու կ'ներկայացնէր. դիմադրելու, կռուելու կ'պակսէր: Երեկոյ մը կ'տեսնայինք Մարքիզի մը դերին մէջ, և ուրիշ երեկոյ մը ծառայի մը խաղին մէջ, սովորութիւն մը որ կ'երեւի մնացած է իր քով, երբ կ'խաղար Պոլսոյ, Սելանիկի բեմերուն վրայ: Բնական է որ այսպիսի փոփոխական դերակատարութիւն կ'վնասէր իր անուան, և քննադատութեանց առիթ կուտար: Իր մասնագիտութիւնը զաւեշտ-դերերն էին, որոց մէջ կ'դնէր այնքան բնականութիւն, այնքան անխարդախ ձեւեր, դէմքին խորշումներն այնքան գիտէր պատշաճեցնել դերին, որ ակամայ ծիծաղը կ'ծլէր, կ'բազմանար և կ'ծաւլէր հանդիսատեսին երեսին վրայ: Շատ անգամ Դրեանց կ'ներշնչուէր բեմին վրայ, և ինքնաբոյն յաւելումներ կ'ընէր. այնպէս որ երկու անգամ նոյն ներկայացուցած դերն իրարու չէին նմաներ: Իր պարզութիւն, դէմքին լրջութիւնն և ծանրախոհ կերպարանքը նոյն իսկ ամենաքամիք դերին մէջ կ'աւելցնէին իր արժանիքը: Դրեանց կ'գերազանցէր տարիներ առաջ սորված բէնէֆիսներուն մէջ, որոց մէկ քանի նմոյշը տուաւ. բայց երբ իրեն անծանօթ նոր խաղ մը բեմ կ'ելնէր, ռուսահայ բարբառը գործածելու ճիգերուն մէջ կ'ունենար միշտ տատամսումներ, վարանումներ, մանաւանդ յիշողութեան պակասութիւն մը, որ երբեմն երբեմն կ'ջլատէր իր ուժերը: Այդ էր պատճառն որ առաջին ներկայացումներն իրեն շատ նպաստաւոր չէին, մինչդեռ վերջիններն ընդհանրապէս Դրեանցի համար միշտ յաջողութիւններ եղան: Ցանձնախումբը չկրցաւ գնահատել անոր արժանիքն և խղճին վրայ պէտք է ցաւ լինի որ այդպիսի տաղանդ մը թողուց մեռնիլ ծայրայեղ թշուառութեան մէջ, Տփղիսի մէջ, ուր յուղարկաւորութեան ծախքն իսկ հոգալ կարենալու համար պէտք եղաւ հանգանակութեան դիմել: Ո՛րքան պերճախօս է այս դաս իրենք զիրենք դերասանական ասպարէզին նուիրողներուն: Վրոյր, իր ընկերներէն է՛ն յաջողը, գրի առած է Դրեանցի կեանքն, որ շահեկան մանրամասնութիւններ ի վեր կ'հանէ: Վրոյր և Դրեանց միշտ միացած էին շատ տեղեր, շատ առիթներով, եւ հիմակ ալ ի Կովկաս: Դրեանց գնաց. Վրոյր առանձին մնաց: Մաղթենք որ Վրոյր Դրեանցի տեղը բռնել յաջողի: Ես ինքս մեծ հաւատք ունիմ Վրոյրի կարողութեանց վրայ:

Մ. ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ՏԷԼԻԺԱՆ [Դիլիջան], 1 Սեպտ.

[*].—Տես. ՇԲ. աւուր թիւէն եւ վերջ:

ՄՇՈՅ ԼՈՒՐԵՐ

Նահանգիս նորընտիր կուսակալը.—Մշոյ կառավարիչն և տեղւոյ բժիշկը.—Տիարպէքիրի և Բաղէշոյ առաջնորդները.—Բաղէշի վարժարանաց տարեկան հարցաքննութիւնները.—Աղջկանց վարժարանը.—Ուսումն. Խորհուրդը.—Այգեստան.—Արմաւէ ևն:

[ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի]

ՄՈՒՇ, 1 Սեպտ. 98

Բաղիշոյ նահանգիս կուսակալութեան պաշտօնին կոչուած էր ներքին գործոց նախարարութեան Մէքթուպճի Միւճիտ պէյ, որ արդէն ծանօթ է այս կողմերուն իր կարող և փորձառու պաշտօնավարութեամբ: Օրերս Կարինէ մեկնելով՝ պիտի ուղեւորի իր պաշտօնատեղին ի Բաղէշ: Տեղւոյս կառավարիչ Մուսթաֆա փաշայի հրամանաւ Մշոյ Իտարէի ժողովոյ նախագահ և երեւելիներէն Խալիլ աղա-զատէ Տալիպ էֆ., և Պատժ. Դատարանի անդամներէն Թադէոս էֆ. Նորատունկեան ընդառաջ գացին մինչեւ Մանազկերտ՝ կուսակալն ընդունելու և յանուն կառավարչին բարի գալուստ մաղթելու:

*** Կառավարիչ Մուսթաֆա Բէֆգը փաշա՝ որ իր պաշտօնի պարտականութիւնները կատարելու համար գովելի ջանքերէ ետ չի մնար, իմանալով թէ մեր քաղաքապետական բժիշկ Տքդ. Տ. Մ. Սարիտոս՝ մտադիր է արձակուրդով Կ.Պոլիս մեկնիլ, հաճեր է հանոզել, և հանրային առողջութեան պահպանման մասին իր ունեցած հոգածութիւնէն դրդեալ, յետաձգել հրամայած է անոր ուղեւորութիւնը: Տքդ. Տ. Մ. Սարիտոս 5—6 տարիէ ի վեր կ'վարէ տեղւոյս Քաղաք. Բժիշկի պաշտօնը շատ լաւ կերպով:

*** Տիարպէքիրէն եկողները գոհութեամբ կ'խօսին տեղւոյն առաջն. տեղապահ Տ. Եզեկիէլ Վրդ.ի արդիւնաւոր պաշտօնավարութեան նկատմամբ: Չորս տարիէ մօտ է, հեռատեսութեամբ, խոհեմութեամբ կ'աշխատի ժողովրդին նիւթական ու բարոյական զարգացման, և յաջողած է շահիլ տեղւոյն կառավարութեան և ժողովրդեան համակրանքը:—Գոհութեամբ պէտք է արձանագրել Բաղէշի առաջն. տեղապահ Զիլինկիրեան Տ. Եղիշէ Վ.ի պաշտօնավարութիւնը: Մօտէն տեղեկութիւններ կ'ստանանք թէ անտարբեր չի մնար ոչ միայն կրթական, այլ ժողովրդական զանազան դիմումներուն ալ, անոնց կարգադրութեան համար կուսակալութեան կեդրոնին մէջ իր ջանքերը թափելով:

*** Մշոյ թաղային քանի մը վարժարանաց տարեկան հարցաքննութիւնները՝ Նախորդ ամսոյ սկիզբները տեղի ունեցան և վերջացան: Ընդհանուր վկայութեանց համաձայն գոհութեամբ դուրս եկան Վերին թաղի եւ Ծիկրաշէն թաղի վարժարանաց ուսուցիչներու անխոնջ ջանքերը, զորս չեն խնայած աշակերտներու յառաջդիմութեան համար: Մարինէ, Հորոյ և Բրդի թաղերու դպրոցաց քննութեանց արդիւնքը տակաւին յայտնի չէ: Վերին և Ծիկրաշէն թաղերու ուսուցիչներուն անկեղծ շնորհակալութիւններ, անոր համար որ հակառակ իրենց դուզնաքեայ թոշակներուն, օրական 7—8 ժամու աշխատանք յանձն առած են:

*** Աղջկանց վարժարանի բննամեայ հարցաքննութիւններն ալ տեղի ունեցան: Թէ՛ սա և թէ թաղային վարժարանաց [երեքին] հարցաքննութեանց ատեն Մշոյ առաջն. փոխանորդ Հայրը բացակայ կ'գտնուէր վանքը: Քաղաքական ժողովոյ անդամներէն երկու հոգի, իսկ Ուսումն. Խորհրդոյ անդամները՝ բացի մէկէ՝ ներկայ գտնուեցան չորս վարժարաններն ալ: Ամենէն աւելի ուշադրութեան առարկայ էր աղջկանց կրթական վիճակը: Կ'յիշուի թէ անցեալ տարի ո՛րքան ջանքեր թափուեցան, մինչև որ յաջողեցան Իզմիրեանցի 60 ոսկւոյ կտակովը վերաբանալ աղջկանց այս մէկ հատիկ վարժարանը: Վարժուհին ոսկին յատկացուած էր միայն ու միայն չքաւոր, որբ, աղքատ և անպաշտպան սանուհիներու կրթութեան, և ոչ թէ սպաներու, վաճառականներու, եւ կարող նկատուածներու զաւակաց ալ: Հիրաւ՝ աղքատ հարուստ հաւասար վայելեցին Բարերարին շնորհն, և կարողներն ո՛չ մուտք և ոչ ալ թոշակ վճարեցին: Այդ անցաւ: Հիմա կ'իմանանք թէ աղջկանց վարժարանի պիտոյէն կծկուած մնաց դարձեալ Իզմիրեանցի կտակին վրայ: Ծրագիրն ալ ընդլայնելու որոշում մը չենք լսած,

մինչ անցեալ տարի ձեռագործութեան բաժինն ընդարձակելու խօսքեր կ'ըլլային, գործագործութեան պիտի ձեռնարկուէր եւն. եւն։ 230 աշակերտուհի կ'գտնուէին հոն արձակուրդէն առաջ, այս տարի աւելի պիտի չատնան, կարգադիրութիւններ պիտի ըլլան, իսկ պիւտժէն. հարցնելու չէ. վ—ն——ն ո—կէ, վ—ն——ն ո—կէ, ա'լ ի՞նչ կ'ուզէք, յաւելուա՞ծ. աստ ալ պատասխանն Իզմիրեանց կտակի Յանձնաժողովէն կրնաք իմանալ։ Ներուի մեզ ալ նկատել թէ՝ այս դրամ եթէ աղքատներու համար է իրօք, կարողները պէտք է մուտք ու թոշակ վճարեն, որպէս զի ա'յնքան աշակերտուհեաց կրթութեան պէտքերն ու պահանջները հոգացուին, և ի հարկին պաշտօնէից յաւելուած ըլլայ. իսկ եթէ աղքատ, հարուստ, ամենուն համար է, այն ատեն վաթսուն ոսկին ալ անբաւական է 230 աղջկանց իրական կրթութեան ու զարգացման։

*** Մշոյ Ուսումն. Խորհրդոյ և առաջնորդական փոխանորդին ու Քաղաք. Ժողովոյ քանի մ'անդամոց միջև վարժարանական կարգ մը խնդրոց համար անհամաձայնութիւններ յառաջ եկած են։ Ուսումն. Խորհուրդն առաջարկած էր քաղաքին վարժարանաց, Որբանոցին եւն. հսկելու համար պատասխանատու տնօրէն կամ տեսուչ մ'անուանել, ու Քաղաք. Ժողովը «Դրամ չունինք» ըսելով չէր ընդունած։ Առաջինը Ս. Պատրիարք Հօր դիմած էր, ու խնդրած որ Արմաշի սաներէն մին ղրկուի իբր տեսուչ վարժարանաց, որ ի պահանջել հարկին՝ Ս. Աւետարանը և կրթութիւն քարոզէ եկեղեցւոյ մէջ եւն։ Պատրիարքարանն որ և է տնօրինութիւն Ուսումն. Խորհրդոյ չէ հաղորդած. կ'իմանանք թէ սա ստիպուած է հրաժարականը մատուցանել ուղղակի ի Պատրիարքարան։

*** Այգեստանի բերքերն այս տարի ոչ նուազ գոհացուցիչ են. խաղողն անցեալ տարուոյ վրայ առատ է, և այգեգնացներու թիւն ստուար։ Այգետէր Թուրք և հայ ժողովրդեան մեծամասնութիւնն ընտանեօք լցուած են հնձաններ և խղիկներ, որոց մէջ սովորականէն աւելի կենդանութիւն կ'տիրէ։

*** Հողագործներու վաստակներն ալ լաւ են. ցորենն արգասաւոր եղաւ, միայն տեղ տեղ զարկուեր են, և մասամբ մ'ազազուն։ Հակառակ այս տարուան բարեբերութեան՝ ցորենի գինը դեռ վեր կ'մնայ, կոտը [2 լիդրանոց] 7½, 8—9 դահ. է։ Կ'յուսացուէր 5—6ի իջնել, ու տակաւին յոյս կայ, եթէ Պուլանըգ-Մանազկերտ, Խնուսէն հոս ցորեն փոխադրուի ու ծախուի։ Կ'կարծուի թէ ջուրի պակասութեան պատճառաւ, բրնձի մշակութիւնն հերուանին չպիտի հաւասարի։

*** Օդերը պարզ կ'երթան, տաքութիւնը դեռ չէ կոտրած, և ո և է համաճարակ հիւանդութիւն չկայ քաղաքս կամ դաշտը. միայն տեղ տեղ պաճարախտ կայ, որու զոհ կ'երթան եղներ, եւն։ ԱՆՑՈՐԴ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Գարակէօզեան կտակի գործադիր յանձնաժողովը ՇԲ. առաւօտ գումարեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր, և նախնական խորհրդակցութիւններ կատարեց։

—Էջմիածնէ Օգոստ. 29 թուով կը գրեն թէ Տ. Գաբրիէլ Ծ. Վ. Ճէվահիրճեան և Տ. Ներսէս Ծ. Վ. Արսլանեան Օգոստ. 24 ԲՇ. Էջմիածին հասեր և նոյն չաբթուն Ուր. օր Բիւրական գացեր են, ուր մնացեր են քանի մը օր։ Իսկ Ս. Հայրապետը Շուշի կ'գտնուի. կրկին Տաթև պիտի երթայ և անտի հին Նախիջևան։ Ս. Խաչի տօնին կ'սպասուի Էջմիածին, և հաւանական է որ նոյն ժամանակ կատարէ եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւնը։

—Տ. Դանիէլ Վ. Զատոյեան՝ Վանայ Վարագայ, Կարմրուորի, Ամերիկեան և Բէաերու Որբանոցներն այցելեր, անոնց վիճակը քններ և իւրաքանչիւրին վրայ առանձինն տեղեկութիւն հաղորդեր է Պատրիարքարան։ Սեպտ. 2ին մեկներ է Վանէն իր պաշտօնատեղին։

—Վանայ Քաղաքական Ժողովոյ անդամ Վարդան էֆ. Գույումճեանց մեռնելով, անոր տեղ ընտրուեր է Գրիգոր էֆ. Շաղոյեան, և հաստատութիւնը խնդրուեր է Պատրիարքարանէ։

— Գումգափուի Աղքատախնամին Հիմնադիր Ժողովը ծանուցած ըլլալով Ս. Պատրիարք Հօր, թէ նախորդ Տնօրէն Խորհուրդը միամեայ պաշտօնավարութենէ ետք հրաժարած և նոր Տնօրէն Խորհուրդ մ'ընտրուած է, Ս. Պատրիարք Հայրն օրհնութեան և քաջալերական գրով մը հաստատեց այս վերջինին պաշտօնը։

—Ս. Պատրիարք Հայրը նկատելով որ Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ աւագերէց Տ. Յովհաննէս քհ. Շահպազեան, որ անդամ է գաւառային կարօտ եկեղեցիներու համար զգեստ, անօթ և՛ն հաւաքելու համար կազմուած Աւագերիցեանց յանձնաժողովին, զարդ ո և է նպաստ հաւաքած չէ, նոյն եկեղեցւոյ Տ. Թադէոս քհ.ին յանձնեց իր թաղին ժողովուրդէն նպաստներ հաւաքելով անյապաղ ղրկել Պատրիարքարան, շուտով հասցնելու համար կարօտ տեղերը։

—Երուսաղէմի Պատր. փոխանորդ Տ. Գէորգ եպս. Երէցեան երէկ Մայր եկեղեցւոյ մէջ իր անդրանիկ ձեռնադրութիւնը կատարեց՝ գաւառաց համար չորս քահանայ ձեռնադրելով, Մատթէոս, Մարկոս, Ղուկաս և Յովհաննէս անուամբ։

— Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքարանին մէջ նախագահութեամբ Տ. Ազարեան Պատրիարքին գումարուած Սինոդն իր աշխատութիւնները լմնցուցած և ցրուած է։ Սինոդին մէջ ընտրուած եպիսկոպոսներու անունները քանի մը օրէն պիտի հրատարակուին, երբ Հռոմէ պատասխան գայ։

—Կարապետ էֆ. Թիրեաքեան, Եղիա էֆ. Շահպազեան և Սարգիս էֆ. Սվաճեան հրաժարեր են Խասգեղի Թաղ. Խորհրդոյ անդամակցութենէն։

ՀՈՋԱՅԱԼԻՐ ԴԱՏ ՄԸ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ՄԷՋ

Թուականէս 50 տարի առաջ, հրամանաւ Պատրիարքարանի, Ճ. անուն մէկը կ'ամուսնանայ աղջկան մը հետ եւ կ'ունենայ զաւակ մը։ Բայց այս կենակցութիւն երկար չի տեւեր, որովհետեւ Ճ. կ'երթայ ուրիշ կնոջ մը հետ կ'կենակցի, և վերջապէս զաւակ մ'ալ անկէ թողլով կ'մեռնի 5 տարի առաջ։ Այս վերջին զաւակն որ և իցէ կերպով կ'յաջողի օրինաւոր ժառանգորդի վկայագիր մը խլել Պատրիարքարանէն։ Ասոր դէմ առջի օրինաւոր զաւակը կը բողոքէ. բայց Պատրիարքարանն յիշեալ վկայագիրը փոխանակ յետս կոչելու և միանգամայն խնդիրը փակելու, աւելի կնճռոտելով՝ կ'հաստատէ զայն երկու տարի առաջ։ Այս անարդար վճռոյն դէմ, օրինաւոր զաւակը, կրթնելով արդի Ս. Պատրիարք Հօր անկողմնակալ արդարասիրութեան, վերաքննութիւն կ'պահանջէ, և Ս. Պատրիարք Հայրը սոյն վճռոյն մէջ արդարութեան բացակայութիւնը նըշմարելով, Խառն Ժողովոյ սեղանին վրայ կ'դնէ, ուր պիտի քննուի առաջիկայ նստին մէջ։ Տէր Խմբագրապետ. յիշեալ Ժողովին մէջ անտարակոյս թեր ու դէմ կարծիքներ պիտի փոխանակուին. բայց խնդիր է գիտնալ թէ այս կամ այն Ազն.ի կամ Վսեմ.ի «խաթր»ը չվիրաւորուած պիտի տրուի՞ արդեօք պահանջուած վերաքննութեան արդար որոշումը։ Տրէյֆիւսի դատը չէ այս թէեւ, բայց պատկանած ընտանիքին համար աշխարհի բոլոր Տրէյֆիւսներու դատէն աւելի կենսական կարեւորութիւն ունի այս ընտանեկան խնդրոյն մէջ արդարութեան իր տեղը բռնելը, շնորհիւ արդի Ս. Պատրիարքին և արդի Վարչութեան անկողմնակալութեան։

Բերա. [illegible]

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ԲԻՔԱՌԻ ԵՒ ԼԸՊԼՈՒԱՅԻ ԴԱՏԸ.— Բարիզի Պատժական դատարանին առջև Բիքառի և փաստաբան Լըպլուայի դատերը տեղի ունեցան Սեպտ. 21ին։ Ընդհ. Դատախազը կ'պահանջէր որ այս դատավարութիւն յետաձգուի, որովհետեւ Բարիզի զինուորական կառավարչին խնդրանօք զինուորական իշխանութիւնք «կապոյտ թղթեակ»ին համար Բիքառի դէմ քննութիւն բացած են։ Լապօրի, Բիքառի փաստաբանն, որ արդէն Զօլայի դատավարութեան միջոցին նշանաւոր հանդիսացած էր, դատին յետաձգման սաստիկ հակառակեցաւ, առարկելով թէ ասիկա պարզապէս փորձ մ'է Բիքառը Քաղաքային դատարանէն զինուորական դատարանին առջև տանելու։ Ամբաստանեալն ալ (Բիքառ) դատավարութեան յետաձգման դէմ խօսելով, այնպիսի ծանր յայտնութիւններ ըրաւ, որոնք խորապէս յուզեցին դատավարութեան ներկայ եղողները։ Բիքառի ըրած յայտնութիւնները մեր չաբաթ օրուան Սուրհանդակին մէջ դրինք։

Հրէական Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ թերթը հետեւեալ կերպով դատավարութեան նկարագրութիւնը կ'ընէ.

Ճիշտ կէս օրին Բիքառ դատարան կ'մտնէր՝ փաստաբան Լըպլուայի գաղտնի պաշտօնագիրը հաղորդած ըլլալու ամբաստանութեամբ. Լըպլուա եւ իր կարգին զանոնք Ծերակոյտի փոխանախագահ Շէօրէ-Քէսդնէրի տուած էր։ Դատավարութիւնն արդէն մատնանիշ կ'ընէ թէ Տրէյֆիւսի դատին վերաքննութիւնն ինչպիսի ծանր արգելքներու կ'բախի, և թէ զինուորական շրջանակներն ամէն ճիգ կ'թափեն վերաքննութիւնն արգիլելու համար։ Զօր. Զիւռլէնտէն, Պատերազմական Պաշտօնարանէն չմեկնած՝ հրամայած էր որ Բիքառ Զինուորական Ատեանի առջև քաշուի՝ խարդախած ըլլալուն համար «կապոյտ թղթեակ»ը։ Բիքառ այս թուղթը, ինչպէս նաև ցուցակը, գաղտնի գործակալէ մ'ընդունած ըլլալը Զօլայի դատավարութեան միջոցին դատարանին առջև խոստովանած էր. մինչև այսօր այս թղթին վաւերականութեան վրայ ո՛չ Պուատէֆռ, ոչ Կոնս և ոչ ալ Պիյյօ տարակուսած էին։ Զօր. Զիւռլէնտէն առաջինն եղաւ «կապոյտ թղթեակ»ին վաւերականութիւնը տարակոյսի տակ ձգողն և ըսողը թէ սա Բիքառի կողմէ խարդախուած ըլլալու է, որով երկուան եկաւ Էսթէրհազիի յարաբերութիւնները Շվարձքօբէնի հետ։ Այս ամէն մեքենայութիւնները պարզապէս անոր համար կ'լարուին, որպէս զի վերաքննութիւն տեղի չունենայ։ Զօր. Շանուան, Պատերազմական Պաշտօնատարանին դուռը կոխած ժամանակ, եղած լմնցած գործողութեան մ'առջև գտնուեցաւ և ստիպուեցաւ իր նախորդին ըրած տնօրինութիւնները Բարիզի զինուորական կառավարչին հաղորդել։

Դատարանին սրահն հազիւ հարիւր հոգի կ'նստին, որոց մէջ բազմաթիւ փաստաբաններ. իրաւագէտներ, Մարսէլ Բրէվօ, Բրէսանսէ. Գլէմանսօ և տիկին Ժիր, Բէլիէօ և կանոնաւոր զօրավարներն իրենց համազգեստներով։ Բիքառ երկու ոստիկաններով դատաստան տարուած ատեն, համակրական ցոյցերու առարկայ եղաւ։ Ամէն ոք անոր ձեռքը թօթուել կ'ուզէր։

Սովորական հարցուփորձերէ վերջ, դատախազը դատավարութեան յետաձգումը պահանջեց, առարկելով թէ «Բիքառ իբր պետ տեղեկութեանց գիւանին՝ Էսթերհազիի դէմ քննութիւններ կատարել տուած է, բան մը որ արդէն Լըպլուայի ըսած էր։ Արդ, կրնայ ըլլալ որ Բիքառ բարի դիտաւորութեամբ այսպիսի քննութիւն մը կատարած ըլլայ, բայց քանի որ ընդհանուր դատախազն իրեն կ'հաղորդէ թէ Բարիզի Զինուորական Կառավարիչը քննութիւններ կ'ընէ Բիքառի դէմ, իր բարեացակամ տպաւորութիւնն և Բիքառի պատուաւորութեան մասին ունեցած հաւատքը խախտած է։ Բիքառ միշտ ջանացեր եղած է Տրէյֆիւսի անմեղութիւնն և Էսթերհազիին յանցապարտութիւնն ապացուցանելու, բայց քանի որ վերաքննութիւն որոշուած է, հետեւաբար վերաքննութեան ելքին պէտք է սպասել։ Այս է պատճառն, որ ինքն կը խնդրէ դատավարութեան յետաձգումը»։ Լապօրի յետաձգման հակառակ խօսեցաւ. իր պաշտպանողականն սկսաւ սա՛ խօսքերով. «Նախ դատախազին հարցնելու եմ թէ ե՞րբ Բիքառի խարդախութեան վրայ զինուորական իշխանութեանց կողմէ քննութիւն մը բացուած ըլլալու լուրն առած է»։ Դատախազը պատասխանեց. «երէկ ժամ 6ին ընդհ. դատախազէն։» Լապօրի ասոր վրայ խիստ կծու դիտողութիւններ ըրաւ և ի մէջ այլոց ըսաւ. «խարդախութիւն խարդախութեան, սուտ սուտի, զրպարտութիւն զրպարտութեան վրայ կ'բարդեն եւ կ'կուտակեն։ Բիքառ կապոյտ թղթեակին վաւերականութիւնը կ'ուզէ հաստատել, բայց ամէն բան կ'ընեն լոյսի արգիլելու համար։ Հակառակորդները, ամէն տեսակ մեքենայութիւններ ընող, որք մինչեւ անգամ զԲիքառ խարդախութեան ամբաստանութեան ներքեւ ջախջախել կամ լռեցնել կ'ուզեն։ Բիքառին միակ յանցանքն է մարդու մ'անմեղութիւնը գտնել եւ զայն հաստատել ուզելը։ Իր մեծերէն կ'հալածուի, իր ստորակարգներէն կ'ամբաստանուի. մէկ տարիէն աւելի է որ այս կապոյտ-թղթեակը ծանօթ է. գիտեն թէ պաշտօնագիրը վաւերական է, բայց հիմա ելեր կ'ըսեն թէ խարդախուած գրութիւն մ'է եղեր։ Եթէ ստուգիւ խարդախուած է, ուրեմն սպայակոյտին ուրիշ անդամներն ըրած են, և ո՛չ թէ Բիքառ։»

Լապօրիի պաշտպանողականէն վերջ Բիքառ կէս մ'ունկնդիրներու դարձած, ծանօթ ծանր յայտարարութիւններն ըրաւ։ Դատաւորները քառորդ ժամու գաղտնի խորհրդակցութենէ վերջ, դատարահը դարձան և ծանուցին թէ դատավարութիւնն յետաձգուած է։

Ասոր վրայ Լապօրի պահանջեց որ Բիքառ ազատ արձակուի։ Գլէմանսօ աղաղակեց. «Թող եղած տեղը մնայ, քաղաքային բանտին մէջ ապահով է»։

ԿԱԹՈԼԻԿՈՒԹԻՒՆՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ.—Դարերէ ի վեր Գաղղիոյ Պետութիւնը Արեւելքի Ֆրանսացի և օտար կրօնաւորական միաբանութեանց և դըպրոցներու պաշտպանն է։ Ֆրանսայի Արեւելքի քրիստոնէից վրայ ունեցած իրաւասութիւնը Ֆրանսուա Ա.ի օրէն կ'սկսի։ Երբ սակայն ուրիշ Եւրոպական տէրութիւններուն հպատակ կաթոլիկ կրօնաւորներ Արեւելքի մէջ հաստատուիլ սկսան, այն ատեն այս իրաւունք սկսաւ վէճի առարկայ ըլլալ, որովհետեւ ուրիշ կաթոլիկ պետութիւններ ալ ուզեցին իրենց հպատակ «Բաթերա»ներն ուղղակի իրենց իրաւասութեան ենթարկել և այս կերպով իրենց ազդեցութիւնն հաստատուն հիմերու վրայ դնել։ Պապին՝ Ֆրանսացի Կարտինալ Լանժէնիէռյի ուղղած մէկ բացնամակն, որ անգամ մ'ալ կ'հաստատէ Ֆրանսայի դարաւոր իրաւունքը, սաստիկ պայքարներու առիթ տուած է Եւրոպական լրագրաց մէջ։ Քէօլնիշէ Զայթունկ կ'յայտարարէ թէ «Գերմանիոյ վեհապետութեան համար ամենամեծ անարգութիւն մը կ'ըլլայ, եթէ հաւանելու ըլլայ որ Ֆրանսա Արեւելքի մէջ գերման կաթոլիկ կրօնաւորներուն վրայ իրաւասութիւն ի գործ դնէ. ամէն մէկ Պետութիւն, բայց մանաւանդ Գերմանիա, կրնայ իր հըպատակները պաշտպանել։» Իտալական, անգլիական և աւստրիական թերթերն ալ միեւնոյն լեզուն կը գործածեն, որոց մէջ ամէնէն ուշադրաւ է Վիեննայի մէջ հրատարակուող Ֆատէրլանդ կաթոլիկ թերթին յօդուածը։

[Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ, 22 Սեպ.]

ՖՐԱՆՑ ՅՈԶԷՖ ԿԱՅՍՐ ԵՆ. ընդունեց Վիեննա քաղաքին պատգամաւորութիւնն որ գացած էր քաղաքին ցաւակցութիւնն յայտնելու։ Քաղաքապետ Տքդ. Լուէկէր ճառ մ'արտասանեց, որուն պատասխանեց կայսրը շնորհակալ ըլլալով ժողովրդեան ամէն կարգերէն յայտնուած համակրութեանն համար։ Յետոյ ձեռքն քաղաքապետին երկնցնելով, Ն. Վեհափառութիւն գոհունակութիւն յայտնեց Վիեննացւոց օրինակելի, հանդարտ ու բարեկարգ ընթացքէն, և ըսաւ թէ ինքզինքն ընդարձակ ընտանիքի մը մէջ կ'զգար։

ՄԱՌՇԱՆԻ ԱՐՇԱՒԱԽՈՒՄԲԸ. — Մարսիլիոյ Մեծ Թատրոնին մէջ, դերգնդապետ Մօնդէյլ բանախօսելով Ֆրանս. գաղթականութեանց վրայ, Մառշանի արշաւախումբին վրայ հետեւեալ կերպով խօսեցաւ.

«Այս արշաւախումբ նախ ինձ յանձնուեցաւ։ 1893ի մէջ նախապատրաստութիւնն տեսնելով, Մարսիլիայէ մեկնեցայ 94 Յուլիսին։ Լանկօ հասնելէ ամիս մը ետք, երբ արդէն սկըսած էր իմ յառաջխաղացութիւնս, հրաման տրուեցաւ ինձ կանգ առնել, որովհետեւ նոյն ծրագիր մէկդի թողուած էր։ Եւ մինչեւ հիմա չգիտեմ անոր պատճառը։ Երկու տարի վերջ, միեւնոյն յատակագծով, այնպիսի արշաւախումբ մը յանձնուեցաւ Մառշան հարիւրապետին։ Ուստի այս ծրագիր երկրախոյզի մը երազին իրականացումը չէ։ Կառավարական գործ մ'է. հասուն խորհրդածութենէ մը ետք գործադրուած որոշ նպատակով մը. քանի որ 1894ին լքուելէ ետք, նորէն ձեռնարկուած է անոր։ Գաղթային քաղաքականութեան մէջ ամէն բանէ առաջ յարատեւութիւն պէտք է։ Արդ, ինչպէս եղած է ներկայ պարագային մէջ, երբ յաջողութեամբ պսակուի գործը, պէտք է այդ յաջողութիւն լմնցած գործ մը նկատուի։ Բայց չեմ ուզեր ոտնձգութիւն ընել այն սահմանին մէջ, որ արգիլուած է ամէն մարդու որ պարտի վստահութիւն ունենալ իր երկրին կառավարութեան։ Ստոյգ է որ անձկութեամբ համակուած ենք, բայց մեր վստահութիւնը կատարեալ պէտք է մնայ այն մարդուն վրայ որ այսօր արտաքին գործոց պաշտօնարանին գլուխը կը գտնուի, եւ որուն կորովն ու դիւանագիտական ճարտարութիւնն հանրածանօթ է։» Ներկաները բուռն ծափահարութեամբ ողջունեցին այս խօսքերը։ Զօր. Մէջինկէր ներկայ էր։ Իր մուտքն ողջունուեցաւ «Կեցցէ Բանակն» աղաղակներով։

ԼՈՐՏ ՍԱԼԶՊԸՐԻ, անցեալ ԴՇ. Լոնտոն դարձաւ Գերմանիոյ Միւնսդէր քաղաքէն ուր օդափոխութեան գացած էր։

ՎԻԵՆՆԱՅԷՆ կ'հեռագրուի թէ Զեհ և Սլովէն և բաւական թուով Իտալացի գործաւորներու միջեւ անկարգութիւններ ծագեր և քանի մը Իտալացիք թեթեւապէս վիրաւորուեր են, Դէբլիձի և Բայխէնպէրկի մէջտեղ շինուած երկաթուղւոյ նոր գծի մը վրայ։ Զեհերն ու Սլովէններն ստիպեր են իտալացիներն որ 24 ժամուան մէջ մեկնին աւստրիական հողէն։ Պոհեմիոյ կառավարիչն ոստիկան զինուորներով Նայլանտ գնաց, և Սլովէններուն վրայ ազդեցութիւն բանեցնելով յաջողեցաւ բարեկարգութիւնը վերահաստատել։ Ձերբակալութիւնք չեղան։

ԱՄԲՈՂՋ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ 15,000ի կ'հասնի բանթող գործաւորներուն թիւը։

ՈՒՄՊԵՐԹՕ ԹԱԳԱՒՈՐ, իտալական զօրաց Հռոմ մտնելուն տարեդարձին առթիւ՝ Հռոմի քաղաքապետին կողմէ ընդունած հեռագրին պատասխանելով, կ'ըսէ. «Այս յիշատակելի օրուան մէջ Հռոմի ինձ ղրկած ողջոյնն ամէնէն աւելի սիրելի է սրտիս այս տարի, երբ Իտալիա իր ազգային օրէնսդրութեան առաջին Յոբելեանը տօնեց։ Վեհապետին և ժողովրդեան ներդաշնակութեան շնորհիւ Իտալիա պիտի լրացնէ այն բարեբաստիկ մաղթանքն, որ Բիէմոնդի մայրաքաղաքէն Իտալիոյ մայրաքաղաք հռչակեց զՀռոմ։ Երանի թէ շահուած յաղթութեանց յիշատակը մեր սրտերուն քաջութիւն տայ վտանգի պահուն. միշտ ունենանք անհրաժեշտ հաւատքն հասնելու այն փառքին՝ զոր մեզ համար պահած է Հռոմի անունը։» Երկրին ամէն կողմերն ալ միեւնոյն հանդէսները տեղի ունեցեր են Իտալացւոց այդ հանդիսաւոր օրուան մէջ, Սեպտ. 20։

ՊՈՒՏԱՓԷՇՏԻ Քէրէփա գիւղն ամբողջովին հրոյ ճարակ եղաւ Սեպտ. 20ին, եօթն տուն միայն ազատելով։ 50 հոգի վիրաւորուեր են և մէկ հոգի մեռեր է։

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՔ. — Հռոմէն կ'հեռագրուի թէ Վենետիկի մէջ ի մօտոյ Վիլհէլմ Բ.ի և Ումպերթօ թագաւորին տեսակցութեան քաղաքական կարեւորութիւնը կ'աւելնայ հետզհետէ վերջին դէպքերուն հետեւանօք։ Վեհապետներուն այցելութիւնն անձնական չպիտի ըլլայ։ Իտալիոյ թագաւորին պիտի ընկերանան նախարարապետ Զօր. Բէլլու և Արտաքին գործոց նախարար Մ. Քանէվարօ. իսկ Վիլհէլմ կայսեր պիտի ընկերանայ Ֆոն Պիւլով։ Կ'կարծուի թէ նախարարներն պիտի աշխատին երկու ծանր խնդրոց վրայ համաձայնութիւն գոյացնել. ծայրայեղներու դէմ միջազգային միջոցներ ձեռք առնել ինչպէս նաև զինաթափութեան խնդիրը զոր Իտալիա կ'ընդունի սկզբամբ, բայց ոչ առանց երաշխաւորութեան։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ Ռուսիա երկաթուղւոյ շատ կարեւոր մենաշնորհներ ընդունեց։

ՍԵՒ ԾՈՎՈՒ ռուսական նաւատորմին վրայ խօսելով, Սթանտարտի Օտեսայի թղթակիցը կ'ըսէ թէ վերջին 16 տարիներու մէջ ռուս նաւատորմը մեծ յառաջդիմութիւն ըրած է։ Խրիմի պատերազմին ատեն փճացած այդ նաւատորմին վերահաստատութիւնն սկսաւ 1884 Մայիս 6ին, երբ ի ներկայութեան Աղեքսանդր Գ. կայսեր նոր մարտանաւերէն առաջինը, Չէշմէ, ծով իջուցուեցաւ։ Սեւ ծովու նաւատորմն հիմա կ'բաղկանայ եօթն առաջնակարգ մարտանաւերէ, Չէշմէ, Սինոբ, Էքաթէրինա Բ. Տվէնաձաթ, Աբոսթոլոֆ, Կէորկի Բաբիէտոնոսէձ, Դրի Սվիաթիթէլիա և Ռոսթիսլաֆ. Բամիաթ Մէրքուրի զրահապատ յածանաւէն. Զորնօմորէց, Դէրէձ, Քուպանէձ, Տոնէձ, Մրալէց և Սաբորոժէձ թնդանօթակիրներէն. Ճ՚ոք, Քասաբաքի և Կրիտէն թորփիլանաւերէն, Պուք եւ Տունայ թորփիլ-փոխադրանաւերէն։ 41 զանազան պատերազմիկ նաւեր 90 հազար թոնօ տարողութիւն ունին։

ՍՊԱՆԻԱՑԻՔ սկսած են պարպել Բորդօ Ռիքոյի հիւսիսային արեւմտեան մասերը։

—Փիլիպպեանց նախորդ կառավարիչ Աւկուստի զօրավար անցեալ ԴՇ. Մարսիլիայէն Մատրիտ մեկնեցաւ։

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ ԵԼԻԶԱԲԷԹ ԿԱՅՍՐՈՒՀՒՈՅՆ Պուտաբէշթի մէջ կանգնուելիք արձանին համար կատարուած հանգանակութեան գումարը 300,000 ֆիօրինի բարձրացած է և մինչեւ անցեալ չաբթու վերջ կ'սպասուէր որ կէս միլիոն ֆիօրինի ամբողջանայ։

ԱՄԵՐԻԿԱ սկսած է պատերազմին ատեն գործածուած ձիերն աճուրդի հանել։ Ձիերուն բարձր գիներ կը տրուին, վասն զի անոնք իբրև պատմական յիշատակ մեծ արժէք ունին։ Ամէնէն բարձր գինն է 77 տոլար, մինչդեռ կառավարութիւնն անոնց իւրաքանչիւրը 19 տոլարի գնած էր միջին հաշուով։ Այդ ձիերն աւելի յարմար են կառքի լծուելու կամ խանութպաններուն վակոնները քաշելու։

—Մաքինլի Նախագահ վերջապէս երկար վարանումներէ ետքն՝ ութ հոգիէ բաղկացեալ Յանձնաժողով մը կազմեց պատերազմական նախարարութեան գործերը քննելու։ Ժողովրդեան մէջ հետզհետէ գրգռումը կը սաստկանայ, նոյն պաշտօնատան նախարար Մ. Ըլճէրի դէմ։ Առաջին անգամ պիտի լսուին բանակին սպաներն որոց վկայութիւնք խիստ շահեկան պիտի ըլլան, բայց կ'ըսուի թէ իրենց պետին համար անպատուաբեր վկայութիւն չպիտի տան։

—Կառավարութիւնը մտադիր է Փիլիպպեանց ամերիկեան զօրքերուն թիւն աւելցնել ոչ թէ ներկայ պարագային, այլ որովհետեւ կը կ'վախցուի որ Հաշտութեան Յանձնաժողովին մէջ Փիլիպպեանց խնդրոյն առթիւ համաձայնութիւն պիտի չգոյանայ ամերիկեան և սպանիական պատուիրակներուն միջեւ։

ՆԻԿՈԼԱ Բ. ԵՒ ՎԻԼՀԷԼՄ Բ. Սեպտեմբեր 27ին [Ը. Ե.], այսինքն վաղը ԳՇ. պիտի տեսակցին Տանձիկի մէջ, հոն մեռնող ռուս զինուորաց ի յիշատակ կանգնուած արձանին բացման առթիւ։ Բայց այս լուր պաշտօնապէս հաստատուած չէ դեռ։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ կառավարութիւնը կը հերքէ այն լուրը թէ իր նաւատորմը զօրացնելու համար երեք հարիւր միլիոն ֆրանքի փոխառութիւն մը պիտի կնքուի։

ԱՆԳԼԻՈՅ կառավարութիւնն՝ որոշեց 25,000 ոսկւոյ պարգեւ մը տալ Քիչնէր փաշայի՝ Խարթումի Էմիրին վրայ տարած յաղթանակին համար։

ԾԱՅՐԱՅԵՂՆԵՐԸ.—Զուիցերիոյ մէջ դէշ ազդեցութիւն կ'ընէ իտալական քանի մ'ը լրագրաց ըսածը թէ Զուիցերիա և Անգլիա անիշխանականներու ապաստան եղած են։ Ժուռնալ տը Ժընէվ կ'ըսէ թէ՝ եթէ միջազգային Դեսպանախորհուրդ մը պիտի գումարուի՝ անիշխանականներուն դէմ արգելիչ միջոցներ ձեռք առնելու համար, խոհեմութիւնը կ'պահանջէ, ամէն բանէ յառաջ, տեսնել թէ քաղաքական եղեռնագործներուն մեծ մասն իտալացի չէ՞, և կ'հրաւիրէ Իտալիան որ իր վտանգաւոր տարրերն իրեն պահէ, փոխանակ իր դրացիներուն մէջ ցրուելու զանոնք։ Թրիպիւն տը Ժընէվ կ'հրաւիրէ Իտալիան որ բարեկարգէ իր ընկերային և տնտեսական կացութիւնն, որ գլխաւոր պատճառն է իտալացի անիշխանականներուն գրգռման։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԳԱՑԹԱԿՂՈՒԹԻՒՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ.— Ալզաս գաւառին Հակընաուի մօտ կատարուած ռազմափորձերուն ատեն տխուր դէպք մը պատահեցաւ։ Հարիւրապետ կոմս Շթոլպերկ Վէրնիկէրօտ յիսնապետ մը յանդիմանեց դէշ կերակուր պատրաստած ըլլալուն համար։ Յիսնապետը կոշտ ոճով մը պատասխանելով՝ կոմսն անոր ականջէն քաշեց։ Մարդն երբ անոր վրայ յարձակեցաւ նախատինքին վրէժը լուծելու համար, կոմսը դաշոյնով զարկաւ անոր ականջին։ Դժբախտ յիսնապետն առած վէրքէն մեռաւ քիչ վերջը։ Կոմսը ձերբակալուելով, երկու սպաներու հետ Սթրազպուրկ ղրկուեցաւ։

ԱԿԻՆՆԱԼՏՕՆ թունաւորելու փորձ մ'ըրեր է սպանիացի գերի մը անցեալ ուրբաթ իրիկուն։ Ակինալտոյի տան վերակացուն կ'դիտէ որ այդ գերին՝ որուն քիչ մը ազատութիւն տըրուած էր վերջերս, Ակինալտոյի համար պատրաստուած ապուրը կ'խառնէր։ Վերակացուն կասկածելով ապուրէն դգալ մը բերանը տարաւ եւ իսկոյն մեռած գետին ինկաւ։ Կ'ըսուի թէ Ակինալտոյի կեանքին դէմ նիւթուած դաւադրութեան մէջ մաս ունին Ֆրանչիսկեան կրօնաւորք։ Մանիլայի ժողովուրդն այս լուրն իմանալով փորձեց իսկոյն սպաննել բոլոր սպանիացի գերիները, բայց Ակինալտոյի միջամտութեամբ գերիներն ազատուեցան։ Հիմա մեծ հսկողութեան տակ առնուած են այդ գերիները։ Ազգային ժողովը ցաւակցական ուղերձ մը խմբագրեց Ակինալտոյի համար։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Իւլայի Ա. աստիճան տրուեցաւ Ներքին գործոց նախարարութեան Դիւանին տնօրէն Թէվֆիք պէյի, Միւթէմայիզի աստիճան՝ Ա. Պոլսոյ Վերաքննիչ Ատենի ընդհ. դատախազ Նայիմ էֆ.ի, Սանիէի աստիճան՝ Սէլանիկի Նախագահ Ատենին պատժական ճիւղին նախագահ Աթըֆ պէյի և Պէրութի Առեւտրական Ատենի նախագահ Սապրի էֆ.ի

Սանիէի աստիճան շնորհուեցաւ Սեբաստիոյ երեւելիներէն Մէքսեան Յակոբ էֆէնտիի, Սալիսէի աստիճան՝ Իգտամ լրագրոյ խմբագիր Սամիհ պէյի և Երկրագործական Պանքային Համարակալութեան Դիւանին անդամ Պէրպէրեան էֆէնտիի, և Րապիայի աստիճան՝ նոյն դիւանին անդամ Հրանտ էֆէնտիի։

—Ա. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Ներքին գործոց նախարարութեան համարակալ Զիյա պէյի։

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿ.—Կայսր. հրամանաւ, Ելմտական նախարարութիւնը ՇԲ. օր սկսաւ մէկ մէկ ամսական բաշխել բոլոր կառավարական պաշտօնատարաց,

—Բարիզի Օսմ. դեսպան Մունիր փաշա, որ 1900ի Աշխարհահանդէսին Կայս. փոխ-Կոմիսէր անուանուած էր, իր այս նոր պաշտօնին համար մասնաւոր թոշակ մը պիտի ընդունի Կայս. հրամանաւ.

ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ Վիլհէլմին Թագուհին, դեսպանաց ընդունելութիւն մ'ընելուն առթիւ, մասնաւոր մեծարանք ցոյց տուեր է Օսմ. դեսպան Միսաք էֆ.ի նկատմամբ, և խնդրեր է անկէ՝ իր մասնաւոր շնորհակալիքը մատուցանել առ Վեհ. Սուլթանն, Որ իր համակրալիր շնորհաւորութեանց հետ բարեհաճած էր արտօնել օսմ. դեսպանութիւնը մասնակցելու թագադրութեան հանդէսներուն։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ կայսրը, Էլիզապէթ կայսրուհւոյն թաղման հանդէսէն յետոյ, Վիլհէլմ կայսեր, Սաքսոնիոյ Քարլ թագաւորին և դեսպանական մարմնոյն գտնուած սրահը մտնելով, յուզեալ ձայնով մը շնորհակալութիւն յայտներ է, և մասնաւորապէս օսմ. դեսպան Մահմուտ Նէտիմ պէյի դառնալով, ձեռքը սեղմեր և խնդրեր է իր խորին շնորհակալութիւնը մատուցանել առ Վեհ. Սուլթանն՝ Իր բարեկամական անկեղծ հաւատեաց համար։

—Ֆրանց-Յոզէֆ կայսեր կողմէ պալատան արարողապետն և Աւստրիոյ կառավարութեան կողմէ կոմս Կոլուխովսքի, ինչպէս ուրիշ դեսպանաց, նոյնպէս և օսմ. դեսպանին այցելութիւն տալով, շնորհակալութիւն յայտներ են՝ Էլիզապէթ կայսրուհւոյն յուղարկաւորութեան հանդէսին ներկայ գտնուած ըլլալուն համար։

ՔԱՐՈՒԶՈՒԻ գործարան մը հաստատելու մենաշնորհ տրուեցաւ Տիլավէր Փաշա-զատէ Րէֆիք պէյի։ Այս գործարան Պոլսոյ մէջ պիտի հաստատուի։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍԵՐ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Վիլհէլմ կայսր, Իր յառաջիկայ արեւելեան ուղեւորութեան հիմնագրին համաձայն, Հոկտ. 2/14ին մայրաքաղաքս պիտի հասնի և 6 օր պիտի մնայ։ Յետոյ Երուսաղէմ պիտի երթայ՝ գերմանական նորակերտ եկեղեցւոյ օծման ներկայ գտնուելու։

—Եգիպտական լրագիրք կ'ըսեն թէ Վիլհէլմ կայսր Եգիպտոս ևս պիտի այցելէ։ Կայս. ամոլն Աղեքսանդրիոյ մէջ պիտի ընդունուի Խտիվին եղբօր՝ Մէհմէտ Ալի պէյի կողմէ, և երկու օր պիտի մնայ Ռաս-էլ-Տին պալատն, և յետոյ մասնաւոր կառախումբով Գահիրէ պիտի երթայ ուր Ապտինի պալատան մէջ յատուկ բնակարաններ կ'պատրաստուին։ Խտիվը յատուկ մարդ ղրկած է Իտալիա, նոր կառասիներ գնելու համար։ Ապպաս փաշա, ի պատիւ իր Օգոստափառ հիւրերուն, կո-

չունք մը պիտի տայ 120 հոգւոյ։ Ցաջորդ օրը Խտիվին մայրը ճաշ մը պիտի տայ ի պատիւ կայսրուհւոյն։ Խտիվական գերդաստանին բոլոր Տիկնայք, Նախարարաց և դիւանագիտական մարմնոյ անդամոց կիներն ևս ներկայ պիտի գտնուին։ Խտիվական Թատրոնին մէջ երկու ներկայացում և մեծ պարահանդէս մը պիտի տրուի ի պատիւ կայս. ամոլին։ Վիլհէլմ կայսր մեծ ընդունելութիւն մ՝ պիտի կատարէ, և յետոյ Վերին Նեղոսի վրայ մինչև Ասուան պտոյտ մը պիտի ընէ որ պիտի տևէ 6-7 օր։ (Մոնիդէօռ)

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ Իշխան Մավրոքօրտադօ անցեալ ԳՇ. օրը Սելանիկէ անցած է։ Կուսակալը նահանգին Թարգման Նազմի պէյը կայարան ղրկած էր իշխանն ողջունելու։ Ցաջորդ օրն այցելութիւնք փոխանակուած են կուսակալին և իշխանին միջև։ Դեսպանն ԵՇ. օրն Աթէնք ուղևորած է։

ՍՊԱՆԴԱՆՈՑՔ.—200էն աւելի մսավաճառք նոր բողոքագիր մը մատուցին Պետական Խորհրդոյ՝ Եոիդուլէի նորակառոյց սպանդանոցին դէմ, որ առանց կայս. Իրատէի շինուած է եղեր։ Բ. Դուռն այս սպանդանոցի խնդրոյն վրայ բացատրութիւն խնդրած է Քաղաքապետութենէն։ Մսավաճառք նախկին սպանդանոցներու պահպանումը կ՚պահանջեն, որք 60 տարիէ ի վեր գոյութիւն ունին։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ ՀՐԴԵՀԻՆ պատճառած վնասն ի սկզբան կարծուածէն շատ աւելի մեծ է։ Այրած շէնքերուն մէջ կ՚գտնուին Սինեօսօղլուի և Բաղրիքիոսի մթերանոցներն ու ջաղացքն, որք ապահովագրուած չէին։

—Հրդեհը ժամ 5ին սկսելով, տևած է մինչև կէս գիշեր։ Նիկոմիդիոյ ժողովուրդը սարսափահար փողոց թափեր և ամէն ոք իր կարասիներն ապահով տեղ մը փոխադրելու ետևէն ինկեր է, կարծելով որ ամբողջ Նիկոմիդիա պիտի այրէր։ Երկաթուղւոյ ընկերութիւնն անմիջապէս 20-25 վակոն հայթայթեր է՝ ազատուած ապրանքները պատսպարելու համար։ Այս աղետալի հրդեհին պատճառած վնասը, միջին հաշուով, 150,000 ոսկիէն աւելի է, կ՚ըսուի։ Այրած շէնքերն են՝ 1 մզկիթ, 6 ածուխի մթերանոց, 36 արմտեաց մթերանոց, 11 սրճարան, 31 խանութ, 2 արմտեաց համբարանոց, 13 ատաղձի մթերանոց, 8 խան՝ գրասեններու յատուկ, 1 ջաղացք, 4 պանդոկ, 2 նպարեղինաց մթերանոց, 1 ճաշարան, 2 մագարնայի գործարան։ Հրոյ ճարակ եղած են նաև 300,000 օխա ածուխ, 25,000 գրիւ արմտիք, 30,000 պարկ ալիւր, 500 հակ թիֆթիք, 1,500,000 քիլօ ծխախոտ, 10,000 սնտուկ քարիւղ, 2000 պարկ շաքար, խահուէ, բրինձ, և մեծ քանակութեամբ ատաղձ։ Շուկայի փուռերն ալ ամբողջապէս այրած ըլլալով, Պոլսէն հաց կ՚ղրկուի Նիկոմիդիա։ Ցաւալի է որ Նիկոմիդիոյ մէջ գտնուած 6 ջրհաններէն միայն մին կրցեր է օգտակար ըլլալ, միւսներն ա՛յնքան անխնամ թողուած էին։ Բարեբախտաբար շէնքերուն և վաճառքներուն մեծամասն ապահովագրուած էր, որով կ՚ըսուի թէ անգլ. ընկերութիւն մը 10,000 ոսկի վնասած և ուրիշ ընկերութիւնք ալ զանազան գումարներ սուժած են, ի մէջ այլոց Իւնիօն ընկերութիւնը 4000 ոսկի։

—Մինչ անցեալ Ուրբ. օրը Նիկոմիդիա բոցերու մատնուած էր և Պարտիզակցիք ի հեռուստ սարսափով ականատես կ՚ըլլային, և ահա իրենց մէջ ևս փուռէ մը հրդեհ ծագեցաւ, բայց ժողովուրդն յաջողեցաւ տեղւոյն վրայ սանձմանափակել զայն։

ԾՈՎԱՍՊԱՍՏԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Իզմիրի ծովածոցին մէջ գործուած վերջին ծովահէնութեան հեղինակները ձերբակալուած են։ Ասոնք երկու Լազ նաւավարներ են, որոց բնակարաններն խուզարկուելով, դաշոյններ ու արեան բիծեր գտնուած են։ Նիքոլա նաւապետին որդին, որ լողալով ազատած էր, ճանչցած է այս երկու աւրինարարները Լազերն որք Իզմիրի նաւահանգստին մէջ նաւավարութիւն կ՚ընեն եղեր։

ԲԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, Մօնսօ հրապարակի մօտ, մզկիթի մը շինութեան ձեռնարկուած է, որոյ ծախքն 900,000 Փր. ենթադրուած է։ Բարիզի մէջ հազիւ 550 իսլամք կան, բայց Թունուզէն և Ճէզայիրէն ալ 4-500 իսլամք մերթ ընդ մերթ կ՚այցելեն ի Բարիզ։

ՍԸՐ Ա. ՊԱՐԹԼԷԹ ՇԲ. օրը մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ Քէօսթէնճէի ճամբով Բէշթա ուղևորելու, ուսկից Պերլին պիտի երթայ և քանի մ՚օրէն նորէն մայրաքաղաքս պիտի վերադառնայ։ Սըր Ա. Պարթլէթ Սէլանիկի և Իզմիրի մէջ ելեկտրական թրամուէյներ բանեցնելու մենաշնորհը խնդրած է։

ՉԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՆՈՐ ՀԱՄԱԶԳԵՍՏՔ. —Արդէն ծանուցած ենք թէ Օսմ. զօրաց մէկ մասին համազգեստները պիտի փոխուին։ Ուր. օրը, Սէլամլըք՝ արարողութեան միջոցին, փաթթոցաւոր Զուավ գունդը կարմիր չուխայէ և կարմիր գդակաւոր [ֆէսլի] Զուավ գունդն ալ ճերմակ չուխայէ նոր համազգեստ հագած՝ ներկայ գտնուեցան։

ՊՐՈՒՍԱՅԷ կ՚գրեն թէ Պօլսէ ղրկուած 4 հայ ուսանողք ընդունուած են տեղւոյն Երկրագործական վարժարանը։

ԴԱԴԱՐՈՒՄ.—Իզմիր հրատարակեալ Թուրքէհրէական Թերթը՝ Մէսէրրէթ՝ անպայման դադարման դատապարտուեցաւ՝ ֆրանսերէն յաւելուած մը հրատարակելուն համար։

ՊԱԼԱԹՈՒ պոլկարական նորակերտ եկեղեցւոյ շինութեան ծախքը մէկ միլիոն ֆր.ի յանգած է։

ԱԼԻՍ ԳԵՏԸ. — Կ՚ըսուի թէ Անատոլուի ընդհ. քննիչ Շաքիր փաշա Ալիս գետը [Գըզըլ Ըրմագ, Սեբաստիոյ նահանգին մէջ] նաւարկելի ընելու համար ծրագիր մը մատուցած և առաջարկած էր Օսմ. ընկերութիւն մը կազմել։ Այս մասին պատրաստուած ծրագրին ինչ ինչ պայմանները տեղւոյն վրայ անգործադրելի նկատուելով, Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութենէն խնդրուած է դիւրաւ գործադրելի պայմաններ ներմուծել այդ ծրագրին մէջ։

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ԼՈՅՍ. — Անատոլուի երկաթուղւոյ Ընկերութիւնն որոշեց ելեկտրական լուսով լուսաւորել իր կառախմբոց վակոնները։

ԸՆԿՂՄԱՄ.—Նիքոլա անուն օսմ. երկկայմ առագաստանաւ մը, որ օգս. 24ին Ֆոչայէ Պետական աղ առնելով մեկնած էր Եումուրթալըքի նաւահանգիստն երթալու համար, Գարապուրունէ 20 մղոն հեռի, ջուր առնելով ընկղմեր է. սակայն նաւապետն ու նաւաստիներն երկու մակոյկներով կրցեր են իրենց հոգին ազատել, և օգս. 31ին Քիոս կղզին ելեր են։

ԲՆԻԿ ԳԱՐԵՋՈՒՐ.—Պետական Խորհրդոյ ելմտական ճիւղն որոշեց օսմ. գարեջուրէն առնուած 15 % տուրքը պակսեցնել, և 1 % մաքսատուրք միայն առնել օտար երկիր արտածուած օսմ. գարեջուրէն։

ՁԵՌՆՀԱՍ պաշտօնատունն հրահանգ ղրկեց գաւառական իշխանութեանց, քրիստոնեայ հասարակութիւններէն զինուորական տուրք վճարող օսմ. հպատակաց վիճակացոյցը պատրաստելու համար։

ԿՐԷՏԷ.— Բոլիդիչէ Քորէսբոնտէնց Հռոմէ կ՚իմանայ թէ Իտալիա մտադիր է Կրէտէէ ետ քաշել իր զինուորներն ու մարտանաւերը։

ԱՅՏԸՆԻ Նազիլլի գաւառակին մէջ, երիտասարդ մը աղջկան մը կ՚սիրահարի, բայց աղջկան հայրը չուզեր զայն կնութեան տալ անոր։ Աղջիկն ալ իր հօր համամիտ կ՚գտնուի։ Ասոր վրայ երիտասարդը զինուելով, աղջկան տունը կ՚երթայ, և կ՚յաջողի բռնի առևանգել զայն։ Տեղային իշխանութիւնք զինուոր կ՚ղրկեն երիտասարդին վրայ որ կ՚սպաննուի, և աղջիկը ծնողացը կ՚յանձնուի։

ՌԶԻՐ.— Անցեալ ԵՇ., Մուսթաֆա և Օսման, Իզմիրի մէջ Թուղի գործարան մը մտնելով, կ՚ուզեն փախստեայ ծխախոտ ծախել. բայց պահապան Թէվֆիգ չի թողուր։ Մուսթաֆա և Օսման վրէժ կ՚լուծեն Թէվֆիգէ, նոյն գիշերն իսկ չորս տեղէ ծանրապէս վիրաւորելով զայն։ Ոճրագործք կ՚ձերբակալուին։

ՊԱՏՈՒԱԽՆԴԻՐ ԿԻՆ ՄԸ։—Ցունաստանի գիւղերէն մէկուն մէջ, Մարիա անուն գեղեցիկ Հէլլենուհի մը, իր պատիւը պաշտպանելու համար հրացանի հարուածով սպաննեց իր հօրեղբօրորդին։

ՀՐԴԵՀ.— Երէկ գիշեր, ժամ 6½ին միջոցները, Բարմագ-Գափու, Թրամուէյի պողոտային վրայ, քարուկիր տունէ մը հրդեհ ծագելով, նոյն տունն ու տակի եագմաճիի խանութն, և ետևի կողմն ալ մէրսնտավաճառի 2 խանութ հրոյ ճարակ եղան։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ ծխախոտի մաքսանենգութեամբ զբաղող անձանց ձեռքէն դանակներն ու հրազէններն առնուեցան, կ՚ըսէ Իգտամ։

ՑՈՎԱԿԱԼ Հօբքինսի հրամատարութեան տակ, Մալթայէ մեկնող անգլ. նաւատորմն Ցունական ջուրերն հասած է, և ի մօտոյ Զանդա կղզին պիտի այցելէ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ օսմ. Ներքնտիր Քոմիսէր Նէճիպ Մէլհամէ էֆ., իր քարտուղարին հետ, նախընթաց գիշեր Սօֆիա ուղևորեցաւ եւրոպական կառախումբով։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Հառդոս կղզին մէջ վերջին օրերս երկրաշարժի բուռն ցնցում մը զգացուեր է։

ԵԱՖԱՅԻ բարեզարդութեան յատկացեալ 1500 ոսկին հայթայթելու համար, Եաֆայէ արտածուած նարինջներու իւրաքանչիւր սնտուկէն 10 փարայի տուրք մը պիտի առնուի 5 տարի պայմանաժամով։

ԽՈՒԼ ՀԱՄՐԵՐՆ իրենց գաղափարը նշանացի հասկցնելով կարո՞ղ են դրաւ տալով, Երկրագործական Պանքայէն փոխ առնել։ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան այս հարցման ի պատասխանի, Շէյխ-իւլ-Իսլամի պաշտօնարանը ծանոյց թէ որպէս զի սխալման հաւանականութիւնը վերնայ, խուլ-համրերու ծանօթք և բարեկամք ևս կոչուելով, անոնց յայտնած կարծիքն ալ նկատողութեան առնուի, և ըստ այնմ վաւերական սեպուին խուլ-համրերու նշանացի խօսքերն՝ իրենց բոլոր գործերուն մէջ։

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱՅԻ և Գասը գիւղի միջև գտնուող քարափին նորոգութիւնն աւարտեցաւ։

ՄԱԼԻՅԷԻ պաշտօնատունն հրահանգ ղրկեց առ որ անկ է, փութով գանձել անցեալ 1313 ելմտական տարւոյ տասանորդի տրոց մնացորդները։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԸՆԴՀ. ՊԱՆՔԱ. — Մ. Լվէէնիտէս այս անուամբ Օսմ. արժեթղթոց Պանքա մը հաստատելու արտօնութիւն խնդրած է Բ. Դռնէն։

ԼՐԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈՒԼ.— Սէրվէդ և Մալիւմաթ, իրենց երէկի և այսօրուան թիւերով կ՚ծանուցանեն թէ լրագրական փուլ ծախող ծխավաճառներուն խանութները դիմեր են՝ փուլ գնելու համար, բայց չգտնելով, պարտաւոր են գրաւորապէս Հանրային Պարտուց Վարչութեան դիմել. բայց Վարչութիւնն ալ մինչև երէկ իրիկուն պատասխան տուած չըլլալով, ստիպուեր են Թերթերուն կէսը փուլով և կէսն ալ առանց փուլի հրատարակել։ Սէրվէդ և Մալիւմաթ կը կարծեն թէ պատասխանատուութենէ ազատ պիտի նկատուին օրինաց տրամադրութեան առջև։

ՊՈԼՍՈՅ Ջրամբարներուն նորոգութիւնք ընդհուպ պիտի սկսին յատուկ յանձնաժողովոյ մը հսկողութեան տակ։

ԽԱՐԴԱԽՈՒԹԻՒՆ.— Ներքին ապրանաց խալիի ճիւղին Թօփխանէի մթերանոցին պաշտօնեայ Ցովհաննէս աղա, իր կեղծիք ընթացքով ոչ միայն միշտ դժգոհութիւն կ՚պատճառէր վաճառականաց՝ անոնց դէմ ամէն տեսակ դժուարութիւն յարուցանելով, այլև Տօփհէ կոչուած մաքսատուրքէն կարևոր գումար մը կոխոյրդն անցուցած է։ Մաքսատան քննիչ Հագգը և Նուրի պէյերն այդ զեղծ պաշտօնէին հաշիւները քննելով, երևան հանած են մեծ բաց մը և տեղեկագրած են մաքսային ժողովին, որ ձեռնարկած է օրինաց տրամադրութիւնն ի գործ դնել այդ զեղծ պաշտօնէին դէմ։

ԹԱՐՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐՈՒ մաքսատան մէջ երևան հանուած զեղծումը 42,000 ղշ.ի կ՚հասնի։ Ինչպէս ծանուցինք, հեղինակները պաշտօնանկ եղած են։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ Նահանգաց ընդհ. Քըննիչ Շաքիր փաշա, որ ժամանակէ մ՚ի վեր Եւդոկիա կ՚գտնուէր, այս օրերս Եոզղատ ուղևորեր է։

ՍԿԻՒՏԱՐԷՆ մինչև Ատանա հեռագրական նոր գիծ մը պիտի շինուի։

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ. —Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութիւնը խնդրեց Ներքին գործոց Նախարարութենէն՝ արգիլել գործառնութիւններն այն ապահովագրական ընկերութեանց որք ըստ օրինի արտօնութիւն չեն ստացած կայս. կառավարութենէն։

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ. — Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան ծրագիր մը մատուցուած է, որով կ՚առաջարկուի սիկարի Թուղթերու վրայ վիճակահանութիւն մը կազմակերպել, պայմանաւ որ ձեռնարկուն տարեկան 600 ոսկի վճարէ Գեղարուեստից վարժարանին։ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութիւնն այս մասին դեռ որոշում մը չէ տուած։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Հռոմէական Հայոց Ս. Յ. Ոսկերերան եկեղեցւոյ մէջ քանիցս գողութիւն պատահած էր։ Ուր. գիշեր ժամը 1ին միջոցները նոր գողութիւն մը փորձուելու վրայ էր, երբ ժամկոչները կռահելով իմաց տուին և ոստիկանք յաջողեցան բռնել գողն որ 20—22 տարեկան յոյն երիտասարդ մ՚էր։ Գողն հարցաքննուելով, ըսաւ թէ պառկելու տեղ չունենալուն համար, նոյն գիշերն օթևան ընտրած էր նոյն եկեղեցին, չմոռնալով սակայն ծանրագին նիւթերն ալ գլխուն բարձ ընել։ Գողն, ոստիկանութեան կողմէ յանձնուեցաւ դատական իշխանութեանց։

ԱՅՍ ԱՒՈՒՐ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԾԱՅՐԱՅԵՂՔ.—Հռոմի կէս-պաշտօնական Թերթն, Իթալի, կ՚յայտարարէ թէ քանի մը Պետութիւնք որոշած են որ միջազգային Դեսպանախորհուրդ մը գումարուի Հոկտ. ամսոյն, միահամուռ զգուշական միջոցներ ձեռք առնելու համար Անիշխանականներուն դէմ։ Կ՚ըսուի թէ Վիլհէլմ կայսեր և Ումպէրթօ թագաւորին մօտալուտ տեսակցութեան գլխաւոր նիւթը պիտի ըլլայ այս խնդիրը։

—Զուիցերիա խնդրեց Իտալիոյ կառավարութենէն որ այդ երկրէն Զուիցերիա գաղթող Իտալացւոց անցագրէն զատ մասնաւոր վկայագիր մ՚ալ տրուի։ Բոլոր գաղթողներուն վրայ անձնական տուրք մ՚ալ պիտի հաստատուի։ Բոլոր Իտալացիք մասնաւոր ուշադրութեան առարկայ պիտի ըլլան Զուիցերիոյ մէջ։ Զուիցերիական Թերթերն անիշխանականաց դէմ առնուելիք միջոցներու վրայ խօսելով, կ՚ըսեն թէ ամէն միջոց ի գործ պէտք է դնել, առանց սակայն փճացնելու բոլորովին Զուիցերիա ապաստանելու իրաւանց աւանդութիւնը։

—Գերմանիոյ Նախարարաց Խորհուրդը Ներքին գործոց Նախարարին նախագահութեամբ գումարուեցաւ, Անիշխանականաց դէմ ձեռք առնուելիք միջոցներուն վրայ համաձայնելու համար։

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ջուրերու մէջ ճամբորդող Բրուսիոյ Հայնրիհ իշխան Վլատիվոսթոքէն մեկնելով Սպտ. 15ին Խապարովքա (Սիպերիա) հասաւ։ Ռուս կառավարիչը մեծ սիրով ընդունեց իշխանն։ Սեպտ. 17ին իշխանը ներկայ գտնուեցաւ Խազախներու զինուորական մարզանքներուն, և անոնց լուսանկարներն առաւ։

ՎԵՍՈՒՎ լերան բոցբոքումն ամէն օր երթալով կ՚աւելնայ. ծանր վտանգներէ կ՚վախցուի։

ԲՈՐԴՕ-ՌԻՔՕՅԻ պարպումը երեք շաբաթէն պիտի վերջանայ։ Սպանիացիք կ՚ըսեն թէ կարելի պիտի ըլլայ ամբողջ Քուպան պարպել եօթն ամիսէն։

ԳԵՐՄԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ Տրէյֆիւսի խնդրոյն պատճառաւ Ֆրանսայի մէջ ծագելիք դժուարութեանց վրայ խօսելով, տխուր գուշակութիւններ կ՚ընէ։ Բօսթ կ՚ըսէ. «Բարիզի մէջ առաւօտուն ելնողը չի գիտեր թէ մինչև իրիկուն ի՛նչ պիտի պատահի. ուստի պէտք է մեծ ուշադրութիւն ընել սակից ետքը Բարիզի մէջ ըլլալիքներուն»։

ՎԱՏԻԿԱՆԻ մօտ ռուսական դեսպանը Րամբոլլա կարդինալին ներկայանալով, Զարին շնորհակալութիւնն յայտնեց՝ զինաթափութեան առաջարկը Պապին կողմէ ընդունուելուն առթիւ։

ՊԱՊԸ Ռուսիոյ կայսեր դիմելով՝ պիտի խնդրէ որ միջազգային իրաւարարութեան Ատեան մը հաստատուի, զանազան վէճերը կարգադրելու համար։

ՖԱՇՈՏԱ.—Իտալիոյ նախկին արտաքին գործոց նախարար Պառոն Պլան յայտարարեր է Տէյլի Մէյլի թղթակցին թէ Ֆաշոտայի խնդիրը ճիշտ Քասալայի խնդրոյն կ՚նմանի, և թէ Ֆրանսա պարտի Եգիպտոսի դարձնել զՖաշոտա, ինչպէս Իտալիա անգլեգիպտական զօրաց յանձնեց զՔասալա, զայն գրաւելէ ետք։ Թան կը տարակուսի թէ Իտալացի դիւանագէտն այսպիսի կարծիք մը յայտնած ըլլայ, որովհետև Իտալիա պարտաւոր էր յանձնել զՔասալա, 1891ին Մ. տի Րուտինիի և Լ. Տըֆրինի միջև ի Հռոմ կնքուած դաշնագրութեան համաձայն. մինչ բնաւ ոև է վերապահում չէ եղած ի նպաստ Եգիպտոսի, Անգլիոյ և Քոնկոյի Պետութեան միջև 1894ին կնքուած դաշնագրին մէջ, որով Անգլիա զՖաշոտա վարձու կուտար Քոնկոյի։

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՔ.—Որպէս զի Իտալիոյ մէջ վերջերս դատապարտուող ընկերվարականք քաղաքական ընտրելի չհանդիսանան, Զօր. Բէլլու միւս Նախարարաց համախոհութեամբ օրինագիծ մը պատրաստեց, որուն համաձայն առ ոչինչ պիտի գրուի այն ամէն քուէթուղթ, որ ոև է դատապարտութիւն կրող անձի մ՚անունը պարունակէ։

ՌՈՒՍՔ Ի ԲՈՐԴ-ԱՐԹՈՒՐ.— Ռուսիոյ մաքսային վարչութիւնը շրջաբերականով մը ծանոյց մաքսային տեսչութեանց, թէ մինչև որ յատուկ կանոնագիր մը հաստատուի, Բորդ-Արթուր ղրկուելիք ներքին տրոց ենթակայ ապրանքներն օտար երկիր ղրկուելիք ապրանքներու օրէնքին ենթակայ պիտի ըլլան։

ՔԻՉՆԷՐ ՓԱՇԱ, Օմտուրմանի յաղթողը, Լոնտոն դառնալուն Լորտերու ժողովին մէջ պիտի նստի Պառոն (Լորտ) Քիչնէր տը Խարթում տիտղոսով։ Բաց աստի Լոնտոնի Քաղաքապետական ժողովն որոշեց քաղաքացիութեան իրաւունք տալ և պատուոյ սուր մը նուիրել անոր։

ԲԱՐԻԶԻ ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ Ցանձնաժողովին Սպանիացի պատուիրակներուն նախագահն իբրև թոշակ պիտի ընդունի 12,000 Փր., պատուիրակներն 8,000, Նօտարք ու օգնականք պիտի ընդունին 2,000, 1750, 1,500 Փր. իրենց աստիճանին համեմատ։ Ասկից զատ, ճամբորդութեան, բնակարանի, կառքի և ուրիշ ծախքերը կառավարութեան պիտի վերաբերին։

ՏՐԷՅՖԻՒՍԵԱՆ ԽՆԴԻՐ. — Բարիզ, 22 Սեպտ.—Բիքառի և փաստաբան Լըպլուայի դատավարութիւնը սաստիկ յուզումներու առիթ տուած է Բարիզեան լրագիրներու մէջ, և անոնց բուռն վիճաբանութիւններուն պատճառ եղած է։ Թեր ու դէմ գրուածներէն յայտնի կ՚ըլլայ թէ Տրէյֆիւսի դատին վերաքննութեան մէջ բանակին բարձրաստիճան հրամատարներն ու սպաները կ՚հակառակին Նախարարութեան։ Պրիսոնի նախագահած արդարադատական Նախարարութեան և զինուորական իշխանութեանց մէջ պայքարն սկսած է, որուն ելքն առ այժմ անծանօթ է։ Օռօռ և Բըդիդ Բէբիւպլիք կ՚յայտարարեն թէ Բիքառի և Լըպլուայի դատավարութիւնը գաղտնի եղանակաւ Ֆէլիքս Ֆօրի և Զիւրլէնտէնի մէջ որոշուած էր։ Նախարարութիւնը բնաւ տեղեկութիւն չունէր այս բանէն։ Զիւրլէնտէն պատերազմական նախարարութենէն հրաժարելէն առաջ, Ֆէլիքս Ֆօրի հետ տեսակցած էր, որուն ներկայ էր նաև գրադէտ Տիկին Ժիբ, [իմա՝ կոմսուհի Մարդէլ]։ Արդէն Բիքառի և Լըպլուայի խնդրին համար Նախարարապետ Պրիսոնի և պատերազմական նախարար Զօր. Շանուանի մէջ կարծեաց մեծ անհամաձայնութիւն ծագած է։ Նախարարական տագնապը մօտալուտ է։

[Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ, 24 Սեպտ.]

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնս. Սէռի Դ.	Օ.Ռ.	24	13½
Ամէնէն բարձր գին	»	24	15
Ամէնէն վար գին	»	24	13½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Փր.	107	¾
Ամէնէն բարձր գին	»	107	½
Ամէնէն վար գին	»	107	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 24 Սեպտ.

Օսմ. Քոնս. Սէռի Բ.	Ա.Ռ.	47	—
» » » Գ.	»	26	—
» » » Դ. բաց.	»	22	06
» » » Դ. գոց.	»	22	06
Փոխառութիւն Գասապա	»	83	50
» Օսմ. 3½ %	»	101	50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11	75
Այտընի երկաթուղի	»	11	—
Եգիպտական միացեալ	»	109	37
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	109	81
Հելլենական 5 %	»	38	50
Մոնոբոլ Հելլենական 4 %	»	43	50
Ռանթ » 4 %	»	32	25
Պուլկ. Փոխառ. 6 % 1888	»	93	—
» նոր » 6 % 1892	»	92	50
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	45
Դրամազեղչ	»	3	—

ՊԵՐԼԻՆ, 24 Սեպտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	47	30
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	112	—
Անատ. Երկ. պարտաթուղթ	»	97	90
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	27

ԲԱՐԻԶ, 24 Սեպտ.

Օսմ. Քոնս. Սէռի Դ. բաց.	Փր.	22	32
» » » Դ. գոց.	»	22	32
» » » Բ.	»	47	15
» » » Գ.	»	26	25
Օսմանիյէ	»	406	—
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	108	—
Օսմ. Ռէժի	»	283	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	546	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	102	35
Քրէտի Լիօնէ	»	868	—
Պանք տը Բառի	»	950	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3672	—
Իտալական Ռանթ	»	92	40
Սպանիական արտաքին	»	42	90
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	29
Դրամազեղչ	»	2	—

ՎԻԷՆՆԱ, 24 Սեպտ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Փիօր.	47	57
» Լոնտոնի վրայ	»	120	50
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	58	40
Օսմ. Ռէժի	»	129	20

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ԳԱՂԹԱՐԵՐՔ. —Ցորեն. — Ժամանեցին 1900 պարկ Թրիէսթէ, ծախուեցան 90—104 ղշ.էն։ Խաշխաշ.—Ժամանեցին և ծախուեցան 1750 պարկ։ Կ՚արժէ օխան 5—6 ղշ։ Բրինձ.—Ժամանեցին և ծախուեցան 360 պարկ Եգիպտական, 600 Ռանկուն և 200 պարկ Րիզոն, Ս.Ն 80 ղրուշէն, Բ.Ն 113 ղրուշէն և Գ.ը 44 Փրանքէն պարկը։ Սէզսէմակ կարաղ. — Թափանրոքի վրայ գործ եղաւ օխան 11 ղշ.էն։ Մոմ. — Ժամանում չկայ. ծախուեցան 500 սնտուկ Ֆուրնիէ և 1000 սնտուկ Պելճիքական։ Պօմփօրի գինն է քիլօն 3.87½ ղշ. Ֆուրնիէ՝ սնտուկը 47 ղշ. Աբոլլօն՝ 44 ղրշ։ Քարիւղ.— Սնտուկը 21½ ղշ., ոսկին 100 ղշ.էն։

ՄԵՏԱՂ.—Երկաթ.—Շատ գործ չըղաւ։ Մետաղի միւս տեսակներուն վրայ նշանակութեան արժանի գործ չեղաւ։

ԱԼԻՒՐ.— Ժամանեցին և ծախուեցան 79 տակառ Թէրէզէնսքօ, 20՝ Քօրտօրոֆքա և 18՝ ռումանական, 38½—43, 40—41 և 41—42 օխան 1 Օսմ. ոսկւոյ։

ՀԱՆՔԱՅՈՒԽ.—Մէկ քանի գործեր եղան։ Կ՚արժէ Քարտիֆ՝ 28-30, Նիւքասլ՝ 24-26 և սկովտական՝ 20½—23։

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱ. — Հրապարակի վրայ բաւական գործ եղաւ, որովհետև Անատոլուէ եկած գնողներ կան։ Մանածի, մարմաշի, կտաւի և տպածոյի վրայ քիչ շատ գործեր եղան։

ԱՐՏԱԾԵԼԻ ՆԻՒԹԵՐ. — Թէֆթիք. —220 հակ ծախուեցան զանազան ապրանք օխան 21½—21¾ ղշ.էն օխան։ Բուրդ. — Նոր արտադրութիւնք անցած տարուանին չափ շատ չեն։ Կայսերական գործարանք գնումներ կ՚կատարեն։ Իզմիրի մէջ գնորդ չկայ։ Բամպակ.— Ժամանում և վաճառում չկայ։ Մըսըր Չարշըի մէջ մանր վաճառումներ։ Իզմիրի մէջ հրապարակն հանդարտ է ապրանք չկենալուն։ Պրուսայի մէջ կարևոր գործեր եղան։ Մետաքս.—Մարսիլիայի մէջ խոզակի և մետաքսի վրայ գործ չըղաւ ապրանք չկենալուն։ Լոնտոնի մէջ հրապարակին ամուր կ՚թուի։ Իզմիրի մէջ խոզակի խնդրանք կայ միշտ, բայց ապրանք քիչ կուգայ։ Ի Լիոն Պրուսայի բոժոժական մետաքսի [կուէժ] գինն է 38—43 Փր., Սուրիա՝ 42—45 և Սուրիայի կրկնոլոր մետաքս [Օրկանսէն] 45—49։ Կաշիներ.— Բաւական գործեր եղան զանազան ապրանք։ Աֆիոն. — Ծախուեցաւ 9 կողով Պոլըքեսէր 154 ղշ.էն օխան։ Իզմիրի մէջ հրապարակն հանդարտ է. գիներն են՝ նոր բերք, Թէլքէլ 93 ղշ. օխան, և 91 հին բերք։ Պատրաստ կայ 2613 կողով։ Գազի Խէժ.—Ծախուեցաւ 20 պարկ կեսարիա դեղին ապրանք 14 ղրուշէն օխան։ Իզմիրի մէջ գործ չըղաւ։ Մազտաքիէ. — 60—200 ղրշ։ Սալէպ.—Օխան 10—14 ղրուշ։ Դեղին ձաղկ. 17-17½ ղրշ։ Դեղին ճէհրի.— Վաճառում չկայ. գիներն են 2-2¾ ղշ։ Գլխարբ. — Օխան 3—7 ղրուշ։ Մոմի. — 6—14 ղրուշ։ Ընկոյզ. — Օխան 55—56 փր.։ Կաղին.— Կ՚արժէ կենդինարը 100—105 ղշ։ Խաղողաչիր.— կենդինարն 30—60 ղշ.։ Պողպ.— Գործ չեղաւ։ Նուշ.— 4—5½ ղշ։ Զամիճ.— Օխան 20 փր.էն 4½ ղշ։ Բոխի.— 1½—3¼ ղշ. օխան։ Մազութ.—Օխան 22—45 ղշ։

(Առևտ. Սենեկէ Լրաբեր 12/24 Սեպտ.)

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 24 Սեպտ.—Այսօր Էլիզէի պալատան մէջ Մ. Ֆէլիքս Ֆօռի նախագահութեամբ գումարուած Նախարարաց Խորհուրդին մէջ, Դատական նախարար Մ. Սառիէն իր պաշտօնակիցներուն հաղորդեց վերաքննութեան դատական Ցանձնաժողովին կողմէ կատարուած Տրէյֆիւսի թղթածրարին քննութեան արդիւնքը։ Վեց անդամէ բաղկացեալ այս Ցանձնաժողովին կարծիքն երկու մասի բաժնուած է. երեք անդամներն ի նպաստ վերաքննութեան վճիռ տուեր են, իսկ երեքն՝ հակառակ։ Մ. Սառիէն քանի մը լրացուցիչ բացատրութիւններ տալէ վերջ, խնդրեց որ Նախարարաց Խորհուրդն իր որոշումն յետաձգէ մինչև յառաջիկայ նիստն որ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ ԲՇ. (այսօր), որպէս զի Ելմտական Նախարար Մ. Բէգռալ և Երկրագործութեան նախարար Մ. Վիժէ, որ բացակայ էին, կարենան Խորհուրդին ներկայ գտնուիլ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ուաշինկդընէ հեռագիր մը կ՚ըսէ թէ հաշտութեան ամերիկեան պատուիրակները, Փիլիպպեանց մասին, Մաքինլիի նախագահէն աւելի կ՚պնդեն և ամբողջ կղզեխումբն Ամերիկայի կցելու կարծիքէն են։

ՔՈՊԷՆՀԱԿ.— Դանիոյ Թագուհւոյն վիճակը միշտ նոյնն է։ Ուրբաթ խիստ գէշ գիշեր մը անցուց, բայց այսօր աւելի աղէկ էր։

ԲԵՐԼԻՆ.— Նախարարական փոփոխութիւնք եղան, որպէս զի անյաջողութեան մատնուի Ճաբոնի նախկին վարչապետ Իթօ մարքիզն՝ իր պաշտօնին մէջ։

—Խորհրդական Քունկ փախաւ։

ՈՒԷՅ-ՀԱՅ-ՈՒԷՅ.—Չինական գործերը ծանրակշիռ են։ Անգլ. մարտանաւք Թագու գացին։

ԲԱՐԻԶ.— Դահլիճը կ՚հերքէ այն զրոյց թէ Խորհրդարանը ժամանակէն առաջ պիտի գումարուի։

ՄԱՏՐԻՏ.—Հաշտութեան Ցանձնաժողովին անդամք ԲՇ. (այսօր) կ՚մեկնին Բարիզ։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԲԱՐԻԶ, 25 Սեպտ.—Մ. Տէրուլէտ այսօր կազմակերպած էր միթինկ մը՝ Հայրենասէրներու նախկին դաշնակցութիւնը վերակազմելու նպատակաւ։ Բուռն ճառ մ՚արտասանեց Տրէյֆիւսի գործին նկատմամբ, և խստիւ պարսաւեց զՄ. Պրիսոն և Նախարարութիւնը, վերաքննութեան մասին իրենց բռնած ընթացքին համար։

Էսթերհազիի խոստովանութիւնը

ԼՈՆՏՈՆ.—Օպսէրվըր հրատարակած է Էսթէրհազիի մէկ տեսակցութիւնն, յորում հրամատարը կ՚խոստովանի թէ Տրէյֆիւսի վերագրուած ցուցակն ինք գրած էր, պատերազմական Նախարարութեան Տեղեկութեանց Դիւանին նախկին տնօրէն Գնդ. Սանտէրի և Գնդ. Հանրիի հրամանաւ, ըստ որում Տրէյֆիւսի դաւաճանութեան ապացոյցք կ՚պակսէին։ Գիտէին այն նամակին, որոյ մէջ յիշուած է «այդ սրիկայ Տ...» և որ զՏրէյֆիւս դատապարտող Պատերազմական Խորհուրդին հաղորդուած էր, բնաւ մասնակից չէր ըներ զՏրէյֆիւս, այլ Տեղեկութեանց [Լրտեսութեան] Դիւանին ստորադաս գործակալներէն մին։

ԼԻՎԸՐՊՈՒԼ.— Լիւնկար շոգենաւն որոյ նկատմամբ մտատանջութիւն կ՚տիրէր, Լիվըրբուլ հասաւ։

ՀՌՈՄ.— Սթէֆանի գործակալութիւնը կ՚հերքէ Տէյլի Թէլէկրաֆի այն լուր թէ Իտալիա Կրետէի ջուրերէն ետ քաշուելու դիտաւորութիւն յայտներ է։

ՀԱՆԵԱ.— Ծովակալ Նոէլ Սուտա հասաւ։ Ծովակալք ընդունեցին յանցաւորները պատժելու առաջարկը։

ԼՈՆՏՈՆ. — Ռէօյթէրի հեռագիր մը կ՚ըսէ թէ զրոյցի մը նայելով, Գերմանիա և Աւստրիա չեն ուզեր հաւանիլ չորս Տէրութեանց ծրագրերուն։

ԼՈՆՏՈՆ, 25.—Սաստիկ կռիւէ մը ետքը եգիպտական զինուորները Կէտարէֆի տիրեցին (Սուտան)։ Տէրվիշ թշնամիները փախած են։

ՎԻԷՆՆԱ.— Իտալիոյ կառավարութեան նախաձեռնութեամբ՝ Անիշխանականութեան զսպման խնդիրը բոլոր կառավարութիւններուն կողմէ ընդունուած է։ Այս մասին Դեսպանախորհուրդ մը գումարելու պաշտօնական առաջարկը քիչ ատենէն տեղի պիտի ունենայ։

ՕՏԵՍԱ.—Քիէվ շոգենաւով 707 զինուոր և 25 սպայ Կրետէի ջուրերը մեկնեցան, ըստ սովորութեան։

ԼՈՆՏՈՆ. —Լորտութեան տիտղոս տրուեցաւ Մր. Քըրզընի։

ՄԻՀՐԴԱՏ Տ. ՊԱՐՍԵՂԵԱՆ

ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ ՊԷՏՔ Է ՊԱՐԵԼ

Պոլքա, Պոլքա-մազուրքա, Վալս, Լանսիէ, Քատրիլ-Քոնթր, Պոլքա-Քառատիւ, Պատէ-Քա-Բինէօ, Քատրիլ, Լանսիէ։

Ոսկէ յաւելուն 34 պատկերներով զարդարուած են

Ինքնուսոյց դրութեամբ իր տեսակին մէջ այս առաջին գիրքը կ՚ծախուի ամէն հայ գրավաճառաց քով և մասնաւորաբար Պալի-Փաշա, Պարոնեան գեղարան, հեղինակին քով։ Գին 5 ղրշ։ Հասոյթէն 10 %ը Դուժ-Դափուի չորից Թաղից Աղքատախնամին յատկացեալ է։ Հեղինակը պատրաստ է մասնաւոր դասախօսութիւն ընել փափաքողներուն։ 6—1

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,954,532
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐԻՈՅ 2,981,236

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,893,700
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐԻՈՅ 1,121,900

Ընկերութիւնքս իրենց Կ. Պոլսոյ միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կ'առաջարկեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի օգտակար եւ աւելի դիւրագնի սակերով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց սակերը, բացառաբար այն շացարծակ ապահովութեան զոր կ'ընծայեն իրենց դրամագլխոց մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի մթերեալ գումարներուն առատութեամբ։ — Նաեւ երբ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած փոխանն 29,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

'ՄԱՐԻԹԱՅՄ'

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւուց եւ առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն եւ դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց եւ այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուղղակի կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 21 և 22 կը. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԷՔԻԹԱՊԼ

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՑ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՇԷՆՔԻՆ ՄԷՋ

ԹԻՒ 36 ԵՒ 36 կը. ԱՎԸՆԻՒ ՏԸ Լ'ՕՊԵՐԱ, ՓԱՐԻԶ

Երաշխաւորութեան դրամագլուխ (ապահովագրեալներու բացարձակ սեփականութիւնը)	Ֆր. 1 ՄԻԼԻԱՐ 227,658,000
Պահեստներու տաւելութիւնն օրինական պարտականութեանց վրայ (ապահովագրեալներու բացարձակ սեփականութիւն։ Աշխարհի վրայ ոչ մէկ կենաց ընկերութիւն այս ատրիճան մեծաքանակ յաւելուածական գումար ունի)։	261,950,000
1897 ին կնքուած նոր ապահովագրութեանց գումարը	813,454,000
Ամբողջ հասոյթ 1897 ի	251,735,000
Ապահովագրեալներու վճարեալ 1897 ին	109,387,000
Հիմնուելէն ի վեր ապահովագրեալներու վճարեալ	1 ՄԻԼԻԱՐ 425,567,000

Հարկ է հաստատել թէ ԷՔԻԹԱՊԼ 1897ին' բաղդատմամբ 1896ին' ունեցած է յաւելումը 37,657,476.05 ֆր. ի յաւելուածկն պահեստին վրայ) Ոչ մէկ Ընկ. այս
» 104,184,504.80 » ամբողջ գոյից վրայ) չափ յաւելումը
» 151,654,140.95 » նոր ապահովագրութեանց) ներ ունեցած է։

ԷՔԻԹԱՊԼ իր սակերը չէ աւելցուցած ամերիկեան ուրիշ ընկերութեանց պէս. ուստի և յիշեալ ընկերութեանց բաղդատմամբ' ԷՔԻԹԱՊԼի գիները աւրիքի և տեւակի համեմատ մէկ եւ երկու տարեկան խնայողութիւն մը ցոյց կուտան։

Ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս Տ. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Պոլիս Պահճէ-Գափու Անանիատի խան Թիւ 20—21—22։

ՖՐԵՍ-ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլ և Արեւելից միջեւ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքթորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Ասվէնիան	10500	Եֆրեզիըն	3500
Քէսթրիան	10500	Բըրթիըն	3000
Լանքաստրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատելֆիա	9000	Արտալիան	3500
Գոլըմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճորճիան	8000	Անատոլիան	2500
Պոստոնիան	8000	Ալպանիըն	2500
[illegible]	5000	Լէսպիան	2000
[illegible]	3700	Մինձօ	900
[illegible]	3700	Օբորդօ	800
[illegible]	2700	Լիմպէնօ	800
[illegible]	3500		

«Ֆլավիըն» շոգ. նաւ. Լոկան [illegible] եկաւ։

«Բէրսիըն» շոգ. նաւ. Բօպինսըն Օտեսայէ գալով ամսոյս 3/15 ին, քանի մը օրէն կ'մեկնի ուղղակի Լիվըրփուլ։

Ապրանք ունեցողներէն կ'խնդրուի ի բնէ ապրանքն առնուլ փոխադրելու համար Պալաթիայ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը գրել չոգեկառքին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՅՈՆՏԷՆ Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1 Ղալաթիա

ՆՈՒՐՐԻ ԳԻՆԻ

«Իոտով և «Թանէնով պատրաստուած է. որինը կ'մաքրէ և կազմուածքը կ'զօրացնէ. կ'բուժէ ԱՆԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆՆ, ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ՏԺԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԽՈԵԼԸ (սրրաճ). ԹՈՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ու ՀԻՒՄԱՏԻ ՍԿԶԲՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ։

Խիստ ջագարահամ է եւ թէ ՁԿԱՆ ԻՒՂԻ տեղ գործածուի, անկէ կրկնապատիկ աւելի օգտութիւն առաջ կ'բերէ։

Կ'ծախուի Թուրքիոյ ամէն դեղարաններուն մէջ։ 52—43

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ին հաստատուած արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	67,000,000 »
1895 ի հասոյթք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է աւելի	100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՆՔՈՒՊԱ — Ղալաթիա, Քարաքէօյ վրայ (Հին Մուսսափա փեզը) — Ընդհ. Գործակալութեան համար ԹԷՕՏՈՐ ՔԷՕՐՆ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	26,504,000
Տարեկան հասոյթ	»	58,937,000

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁԱԲԱՐ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրէ մթերանոցներ և բնակարաններ և անոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիներով։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պահճէ-Գափու, Անանիատի խան, 20, 21, 22

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿ. Ն ԿԵՆԱՑ ՎՐԱՅ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ Ե'ՒՐՈՊԱ

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ'Իդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան շէնքերն այժմ կը վերաշինուին, որով իր գրասենեակներն առժամապէս փոխադրուած են Նոտը-Տամ-տէ-Վիքթուար փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1 ին ամբողջովին երաշխաւորած երաշխաւորութեան պաշտօնական գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կ'բանի' 4,545,160,943 ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր' 1845' ապահովագրեալներու վճարուած' մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898 ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 ֆր., 1897 էն 1,424,000 ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000 է աւելի անդամ, որք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոց կ'պատկանի Ընկերութիւնն և որոց միջեւ կ'բաժնուին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից եք, եւ կամ ապակուի չէք, խիստ շահեկան է ձեզ համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք երեք հասութաբեր գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. նոյնպէս առաւելութիւններու եւ արուեստ ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մը մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա

Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Ընդհ.-Գործակալ

Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ

Վոյվոտա փողոց, Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլ և Միջերկրականի միջեւ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ամասիս	3500	Թիպս	2500
Ռամսէս	3500	Մալբէօթիս	2500
Մէնիւս	3500	Նէքտիս	2500
Անիւպիս	3000	Բեջա	2250
Ապօր	3000	Օսիրիս	2250
Անօբիւս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանիա	3550	Կալաբրիա	1500
Խօրուս	2750	Իսիս	1500

Զէզօնին շոգ. ը Սեպտ. ի դէպ 3ին Լիվըրփուլէ հոս կ'հասնի ընդունելու վաճառքով։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ուիթօլ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ. 34, Ճէյմս Սթ. րիթ, Լիվըրփուլ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ. — Ա. Սերոպեան եւ Տաճկաստանի միջեւ առեւտրական յարաբերութիւնք ընդարձակուելուն, Յակոբ Մաղաքեան' տարիներէ ի վեր հաստատուած ի Նաբոլի, փոքր յանձնակատար, կ'կատարէ ապրանաց առուծախի գործողութիւններ. — Բ. Դէպ ի Մ. Նահանգներն ամէնէն կարճ ճամբան Նաբոլի ըլլալով, չոգենաւային մեծ ընկերութեանց հետ կրնայ պայմանագրութեամբ, շահաւոր պայմաններ կ'ցուցնէ ճամբորդին. — Գ. Եթէ Ֆլորիօ Րուպադդինօ շոգենաւային ընկերութեան դիմումի եւ յայտնուի թէ Նաբոլի Մաղաքեանի կ'երթան, տոմսակի գնոյն զեղչ կ'ստանան գործակալին միայն. — Դ. Այդ ընկերութեան նաւերը կարող են ուրիշ = եւ է շոգենաւով մեկնիլ ի Գրիքան, եւ հոն նոյն ընկերութեան շոգենաւով գալ Նաբոլի. — Ե. Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել (Եւրոպա) Հասցէին,

Jacques Maghakian
Vico III del Piliero N. 4
(Italie) Naples
(Հեռագրի հասցէ)
Maghakian Naples

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճտ. 6 ամս. 3½. 3 ամս. 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ. Արտասահման 40 Ֆր. 6ամս 20, 3ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

Իդիմաց թերթին կ'ստորագրէ մի միայն ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ

Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ և այլ գրութիւններ չեն դարձուիր։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ Կ. Պոլիս, Նº 23, 25, Պապը Ալի ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (32)

ՔԱՍԻՄ

ՎՐԷԺԽՆԴԻՐԸ

ՎԷՊ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Վահրամ' թէեւ յաղթումին սաստկութենէն տակն ու վրայ եղած ինքզինք կ'ուտէր, սակայն առերեւոյթ վեհանձնութեամբ մը, որպէս թէ բնաւ չէ զգացուած խաղը կորսնցնելէն.

—Ներեցէք Տիկին, ըսաւ' բռնադատուած ժպիտով մը, այդ գրգռումը խաղին մասնաւոր հաճոյքն է արդէն, եթէ ոչ, անոր պատճառած շահը կամ վնասն ի՞նչ նշանակութիւն կրնայ ունենալ։

—Բնական է, բնական է, յարեց Ռօզ, առանց Մասամ Սէպասթիէնի պատասխանին սպասելու. չեմ գիտեր որ Տիկին զարմանքիս ի՞նչ մասնաւոր պատճառ ունի խաղն արգիլելով մեր զուարճութիւնը խանգարելու։

—Մենք ժամանցի համար կ'խաղանք, սիրելիս, պատասխանեց հրէշտակին' փաղաքշական ժպիտով մը Ռօզը գգուելով, որպէս թէ չէր ուզեր իր ամենասիրելի ազգականուհին վշտացնել։

—Ո՞վ հակառակը կ'պնդէ, յարեց թեթեւսօլիկ աղջիկը, խօսած ատեն ամբողջ մարմինովը կոտրատուելով ու միշտ ակնարկներ ուղղելով Վահրամին։

—Կ'ուզենամ որ գումարներն հետզհետէ կ'խոշորնան եւ խաղն իր զուարճալի հանգամանքը կորսնցնելու երեւոյթ մը կ'առնէ, ինչ որ բնաւ չի համապատասխաներ մեր ընկերութեան։

—Եթէ վստահ ըլլայի որ յարգանքի պակասութիւն մը չէք համարիր, ըսաւ Վահրամ, դիտել պիտի տայի որ, այդ ենթադրութիւն լոկ ձեր փափկանկատութեան արդիւնքն է, եթէ ոչ հինգ հարիւր ոսկիի աննշան գումար մը նշանակութիւն չի կրնար ունենալ ոչ իմ եւ ոչ ալ պատուարժան խաղակցիս աչքին։

—Բնական է պատասխանեց Մասամ Սէպասթիէնի ընկերն որ երկար ժամանակէ ի վեր Վահրամէն մեծկակ գումար մը շորթելու ծրագիրներ կը կազմէր։

—Եւ պիտի աղաչեմ որ, յարեց Վահրամ, հրաման տաք շարունակել խաղն, որուն ապաքէն ամենէն հրապուրիչ մասին մէջ կ'գտնուինք։

Խաղին շարունակութիւնը, բնաւ գործին չէր գար Մասամ Սէպասթիէնի, նախ որ հինգ հարիւր ոսկի շահած էր ընկերն, եւ դարձեալ խաղի սկսելով, կորսնցնելու հաւանականութեան չէր ուզեր ենթարկել արդէն շահած գումարը. երկրորդ' իր սկզբունքին հակառակ էր, մէկ անգամէն մեծկակ գումար մը շորթելով խրտչեցնել, Վահրամի նման դիւրախաբ և միեւնոյն ժամանակ մեծահարուստ յաճախորդ մը։ Իրբեւ հրեայ, շատ լաւ ուսումնասիրած էր մարդ խաբելու արհեստն, եւ կ'ուզէր աստիճանաբար քաշել երիտասարդին դրամները, որպէս զի զգալի չըլլայ լարուած թակարդը։ Վստահ էր որ Ռօզի պչրանքը, զաղտագողի ակնարկներն ու կեղծած սէրը, բաւական էին շարաթը մէկ քանի գիշեր պարարտ քսակով հոն բերելու Վահրամն, ու խաղի պատրուակին տակ լաւ մը կողոպտելէ վերջ, դատարկ գրպանով հոս դարձնելու։ Ուստի այս արդար նկատումներով, ակամայ արգիլեց խաղն եւ Ռօզ' որպէս թէ կոտրած սրտով' Վահրամի թեւը մտնելով, սկսաւ զուարճացնել զայն ու իր անհատնում շաղակրատութիւնով զբօսնել։

Իսկ Լանսքընէի սեղանն, ուր խմբուած էր հիւրերուն մեծամասնութիւնն, առաջինէն տարբեր երեւոյթ ունէր. ձայն, ձուն, իրարանցում, ծիծաղ, ամբողջ սենեակը կ'թնդացնէին եւ ոսկիները ջուրի պէս կ'հոսէին։ Մերուկ Հայը, բոլորովին անուշադիր խաղին, ինքզինքը Մարկուիթի հմայքներուն նուիրած, անընդհատ ուշ կ'տեղացնէր սեղանին վրայ, բնաւ փոյթ չընելով անոնց քանակութեան մասին։

Մարկուիթի դերը Ռօզինին չափ դժուար չէր սակայն, ծերուկը բռնուած էր անգամ մը և ինքզինք սիրցնելու համար, մեծ պատրաստակամութիւն ցոյց կուտար աղջկան ամէն քմահաճոյքներուն համակերպելու։ Իսկ Մարկուիթ, որովհետեւ ի սրտէ կ'ատէր այս խաբեբայ ու միեւնոյն ժամանակ կ'զգար անկէ, մեծ պատիւ մ'ըրած ըլլալու համար, խաղին սկիզբէն իսկ, ընկերացած էր անոր հետ, իր կողմէն ծերուկին դրամին չափ դրամ դնելով սեղանին վրայ։ Որովհետեւ Մասամ Սէպասթիէն, կասկածի առիթ չտալու համար, այս կարգի նախահաշ միջոցներու մեծ ուշադրութիւն կ'ընէր, քանի որ ամէն պարագայի մէջ, աղջիկներուն դէմ խաղցողներն իր ընկերները պիտի ըլլային և այս առթիւ ո և է վնաս չպիտի ունենար։

Ուստի մանկամարդ աղջիկը, ծերուկին վրէժը լուծելու յատուկ դիտաւորութեամբ, կամաւ սխալ կ'խաղար և մեծամեծ կորուստներ կ'ընէր, որոց կէսը սիրով կ'վճարէր իր անխելք երկրպագուն։ Ուրիշ խաղակիցներ ալ կ'մասնակցէին և այսպէս մեծ ոգեւորութիւն կ'տիրէր Լանսքընէի սեղանին վրայ։

Վահրամ դեռ չէր յագեցուցած խաղալու կիրքն, ուստի երբ Ռօզը թեւն առած Լանսքընէ խաղցողները կը դիտէր, տեսնելով որ Մասամին երկրորդ զաղտնի ընկերն' Եւրոպացին, մեծ գումարներ կ'քաշէ ծերուկէն, վայրկենաբար գրգռուելով, ախոռ մ'առաւ տակն ու սկսաւ խաղին մասնակցիլ։

Կատաղի պայքար մը սկսաւ Վահրամի, ծերուկին և Եւրոպացիին միջեւ. մէկը գումար մը կ'բանէր, մէկը կ'կրկնապատկէր, իսկ միւսը կ'եռապատկէր և այսպէս ահագին դրամ կը դառնար սեղանին վրայ։ Միւս խաղացողները' բոլորովին քաշուած' այս մրցման փոխանակին կ'սպասէին անհամբեր. իսկ աղջիկներն' անընդհատ կ'գրգռէին երեք խաղացողները, միշտ քաջալերական խօսքեր ուղղելով այս կամ այն կողմին։

Ա՛լ հիմայ տասնի, քանի վրայ չէր խնդիրը. հարիւրական ոսկիներ կ'առնէին ու կուտային իրարու, միեւնոյն վայրկենին մէջ։ Վերջապէս արշալոյսը ճեղքուեցաւ, եւ մեր խաղամոլները դեռ չիլինալով յագուրդ տալ իրենց կիրքին, հակառակ մասամին դիտողութիւններուն, անընդհատ թուղթ կը դարձնէին, առանց հաշուելու իսկ թէ որչափ շահ կամ կորուստ ունին։ Սակայն ծերուկին և Վահրամի պնակներն հետզհետէ կ'դատարկանային ու դրամները, բնական բերմունքով կ'երթային կ'դիզուէին Տանտիրուհւոյն զաղտնի ընկերոջ առջեւ։ Որովհետեւ աւելորդ է ըսել թէ ամէն կարգի խարդախութիւն կար գործին մէջ, եւ պարկեշտ աղջիկները ջանք չէին խնայեր, օգնելու պատրուակին տակ' սխալեցնելու երկու տխմար Հայերը։

Առաւօտն երբ Մասամ Սէպասթիէնի տունէն մեկնեցան, ծերուկը չորս հազար ոսկի կորսնցուցած էր իսկ Վահրամ երեք հազար. բայց երկուքն չէին ալ բնաւ զգածուած չէին երեւնար, ընդհակառակն ժամադիր եղան վաղայաջորդ գիշերը կրկին գումարուելու։

Է.

Վահրամ Սեբէթեան, երկար ժամանակէ ի վեր այս կարգի մոլութիւններու անձնատուր ըլլալով, լքանելու աստիճանին հասուցած էր իրենց ընդարձակ գործն, ու հետզհետէ կ'արդարացնէր Արդար Գառնիկերեանի իր նկատմամբ սնուցած հակակրութիւնն ու ատելութիւնը։ Այս երիտասարդին ընթացքն երբեք չէր համեմատիր Հայ վաճառականներու դարերէ ի վեր հետեւած ուղղութեան։ Հայ առեւտրականներ, համեստ, աշխատասէր, խնայող մարդիկ ճանչցուած էին միշտ, եւ նոյն իսկ Եւրոպիոյ հրապարակին վրայ այս բարեմասնութիւններով մեծ վարկի ու պատուոյ արժանացած, մինչդեռ Վահրամ եւ իր դասակարգէն մէկ քանի չուեններ անլուր զեղխութիւններու մէջ շռայլելով իրենց հօր դիզած հարստութիւնն, հետզհետէ սնանկանալու ճամբուն կ'հետեւէին, ինչ որ հայ վաճառականներու վարկին նկատմամբ իր բնական հակահարուածը պիտի ունենար անշուշտ Եւրոպիոյ հրապարակին վրայ։

Թէեւ կանխահաս էր Սեբէթեաններու ստուար հարստութեան համար այս կարգի տխուր գուշակութիւններ ընել, սակայն Գառնիկերեան' Վահրամի անները ընթացքը տեսնելով եւ ամէն օր նորանոր շահատակութիւնները լսելով, շատ հեռու ըլլալ չէր կարծեր այս մեծահարուստ ընտանեաց անխուսափելի թուլութիւնը։ Տխմար Վահրամ այնպէս համոզուած էր որ չպիտի հրապարակուին իր մոլութիւնները, սակայն նոյն իսկ իր ամենամօտերիմները, մէկը տասնի բարձրացնելով, ամէն կողմ կ'հաշուէին անոր գործութիւններն ու բոլորովին կ'արդարցնէին բարձր բռնել կ'արծած պատիւը։

Շար.